

Hanan Roble
Jenni Tuulasjärvi
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK) +
Varhaiskasvatuksen opettajan virkakelpoisuus
Opinnäytetyö 2021

VARHAISKASVATUS- JA VANHEM- MUUSAIHEISET TUOKIOT

Suomen kielen oppimista tukevan materiaalin suunnitteleminen Kirkon Ulkomaanavun Opettajat ilman rajoja ry:lle ja sen testaaminen Kotoklubi Kanelin kotiäitiryhmissä

TIIVISTELMÄ

Hanan Roble & Jenni Tuulasjärvi

Varhaiskasvatus- ja vanhemmuusaiheiset tuokiot - Suomen kielen oppimista tukevan materiaalin suunnitteleminen Kirkon Ulkomaanavun Opettajat ilman rajoja ry:lle ja sen testaaminen Kotoklubin Kanelin kotiäitiryhmissä

72 sivua, 2 liitettä

Kevät, 2021

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK)

Sosionomi (AMK) ja varhaiskasvatusopettajan virkakelpoisuus

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli suunnitella ja kehittää olemassa olevaa suomen kielen opetukseen liittyvää Toisto-materiaalia. Kirkon Ulkomaan Avun Opettajat ilman rajoja ry ja Helsingin yliopisto kehittivät vuonna 2015 yhteistyössä kielen oppimista tukevan Toisto-metodin. Metodin idea on, että kuka tahansa voi opettaa suomen puhekieltä kuuntelemalla ja toistamalla eri aihepiireistä koostuvaa kuvatuettua sanastoa. Opinnäytetyömme tavoitteena on ottaa kantaa tuotettuun tietoon ja käytäntöihin suomen kielen oppimisen aiheesta kehittämällä sitä varhaiskasvatuksen, päiväkodin arjen ja vanhemmuuden näkökulmista. Kielen oppimisen kautta halusimme kehittää maahanmuuttajaäitien ymmärrystä suomalaisesta varhaiskasvatuksesta sekä edistää heidän osallisuuttaan yhteiskunnassa.

Varhaiskasvatuksen ja vanhemmuuden lisäksi opinnäytetyössä käsiteltiin kotoutumisen teemoja. Teoriaosuudessa keskityttiin vanhemmuuden ja kasvatusyhteistyön merkitykseen lapsen kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnissa sekä kotoutumisen määritelmiin. Näiden aiheiden pohjalta suunnittelimme neljä suomen kielen oppimista edistävää kuvallista Toisto-tuokiota sisältäen tuokioiden käsikirjoitukset sekä kuvalliset sanastomonisteen. Hyödynsimme suunnittelemisemme tuokioissa Papunetin ilmaista kuvallista materiaalia mallintaaksemme tuokioiden sanastoa ja dialogia.

Toteutimme ja testasimme suunnittelemamme Toisto-tuokiot Helsingin kaupungin järjestämässä toiminnassa nimeltä Kotoklubi Kaneli, jonka tehtävänä on tukea ja edistää kotona lastaan hoitavien vanhempien kotoutumista leikkipuistotoiminnan yhteydessä. Kaneli tekee yhteistyötä Helsingin työväenopiston vertaisryhmätoiminnan kanssa ja ohjasimme tuokiot Kanelin alaisuudessa somalin- ja arabiankielisille kotiäitiryhmille. Vuoden 2020–2021 koronaepidemian vuoksi tuokiot toteutettiin etäyhteyden varassa Google Meets-alustalla. Tuokioiden palautteen keruun menetelmänä käytimme suullista palautteenantoa, joka tapahtui tuokioihin osallistuneiden vertaisohjaajien kautta. Toteutetut ja tarkkaan suunnitellut tuokiot mahdollistivat äideille tasavertaisen suomen kielen oppimisen vuorovaiikutuksellisessa oppimisympäristössä.

Asiasanat: Varhaiskasvatus, Vanhemmuus, Kotoutuminen, Toisto-metodi

ABSTRACT

Hanan Roble & Jenni Tuulasjärvi

Sessions on early childhood education and parenting - Designing material to support Finnish language learning for Finn Church Aid's Teachers Without Borders and testing it in Kotoklubi Kaneli's mother groups

72 pages, 2 appendices

Spring 2021

Diakonia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree in Social Services

Option in Early Childhood Education

The purpose of our thesis was to design and develop the existing Toisto-material related to the teaching of the Finnish language. In the year of 2015, the Finn Church Aid Teachers Without Borders Association and the University of Helsinki developed a method called Toisto that supports language learning. The idea of the method is that anyone can teach Finnish spoken language by listening and repeating a described vocabulary consisting of different topics. In our thesis, we take a stand on the knowledge and practices produced on the topic of learning the Finnish language by developing it from the perspectives of early childhood education, daily activities in kindergarten and parenting. Through language learning, we wanted to develop immigrant mothers' understanding of Finnish early childhood education and advance their participation in society.

In addition to early childhood education and parenting, the thesis dealt with the themes of integration. The theoretical part focused on the importance of parenting and educational cooperation in the child's holistic well-being and on the definitions of integration. Based on these topics, we designed four pictorial Toisto - sessions that support the learning of the Finnish language, including manuscripts of the sessions and pictorial vocabulary handouts. In these sessions we designed, we used Papunet's free pictorial material to stimulate the vocabulary and dialogue of the sessions.

We implemented and tested the Toisto-sessions in an activity organized by the City of Helsinki called Kotoklubi Kaneli, which task is to support and advance the integration of parents in connection with playground activities. Kaneli cooperates with the Helsinki City Adult Education Centre's peer group activities, where we implemented the sessions to Somali and Arabic speaking mother groups. Due to the covid2019 epidemic, the moments were carried out remotely on the Google Meets platform. As a way of collecting feedback from sessions, we used oral feedback that took place through peer tutors who participated in the sessions. Carefully and precisely planned moments enabled mothers to learn the Finnish language equally in an interactive learning environment.

Keywords: Early childhood, Parenting, Integration, Toisto-method

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 VARHAISKASVATUS	5
2.1 Varhaiskasvatuksen lainsäädäntö.....	5
2.2 Kasvatusyhteistyö ja kielelliset haasteet	6
3 VANHEMMUUS	8
3.1 Vanhemmuuden haasteet	9
3.2 Vanhemmat lasten tunteiden heijastajina.....	10
4 KIELI JA KOTOUTUMINEN	12
4.1 Kotoutumista kielikoulutuksena	12
4.2 Vaihtoehtoista kielen oppimista.....	14
4.3 Varhaiskasvatus ja äitien kotoutuminen	15
5 OPINNÄYTETYÖN YHTEISTYÖKUMPPANIT	17
5.1 KUA:n ja Helsingin yliopiston kehittämä Toisto-opetusmetodi	17
5.2 Kotoklubi Kaneli Toisto-opetuksen toteuttajana	20
6 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	22
7 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	23
7.1 Toiminnallinen ja kehittävä opinnäytetyö.....	24
7.2 Toisto-tuokioiden suunnittelu	25
7.3 Toisto-tuokioiden toteutus	31
7.4 Palaute ja arviointi.....	34
8 POHDINTA	37
8.1 Eettisyys ja luotettavuus.....	39
8.2 Ammatillisuuden kasvu	40
LÄHTEET	42
LIITE 1. Toisto-tuokioiden käsikirjoitukset.....	46
LIITE 2. Toisto-tuokioiden sanastomonisteet	58

1 JOHDANTO

Globalisaation myötä varhaiskasvatuksesta on tullut entistä moninaisempaa ja kielitietoisempaa (Eerola-Pennanen 2017, s. 247). Kun lapsen ja perheen arkeen ja hyvinvointiin liittyviä aiheita käydään läpi ja otetaan puheeksi, yhteisen kielen puuttuminen voi varhaiskasvattajien ja vanhempien samalla tuottaa haasteita. Erityisesti kotiäitien kohdalla tilanne on tutkitusti vaikea, sillä äidit eivät ehdi opiskella kieltä, kouluttautua ammattiin tai saada riittävää sosiaalista tukea (Sosiaali- ja terveysministeriö 2016). Idea opinnäytetyöhömmme lähti siitä, että halusimme helpottaa maahanmuuttajataustaisten ja suomen kieltä osaamattomien äitien ymmärrystä varhaiskasvatuksesta. Tarkoituksenamme on ollut, että opinnäytetyömmme tukee kasvatusyhteistyötä ja edistää äitien osallisuutta.

Teemme opinnäytetyössämme yhteistyötä Kirkon Ulkomaanavun Opettajat ilman rajoja -toiminnan kanssa ja Helsingin kaupungin leikkipuistotoiminnan alla toimivan Kotoklubi Kanelin kanssa. Opettajat ilman rajoja -toiminta ja Helsingin yliopisto ovat kehittäneet suomen kielen oppimista tukevan Toisto-metodin, jonka avulla kuka tahansa voi opettaa suomen puhekieltä sitä taitamattomalle henkilölle eri arkielämän aihepiireihin liittyen (Huilla & Lankinen 2018). Kotoklubi Kanelissa kyseinen metodi on ollut menestyksekkäästi käytössä kotivanhempien suomen kielen oppimisessa.

Opinnäytetyössämme suunnittelimme suomen kielen oppimista edistävää kovalista Toisto-materiaalia, jonka aihepiirit liittyvät varhaiskasvatukseen ja vanhemmuuteen. Nämä teemat puuttuivat olemassa olevasta materiaalista. Työstimme neljä opetustuokiota ja valitsimme kohderyhmäksemme maahanmuuttajataustaisille kotiäidit. Arvioidaksemme materiaalin toimivuutta testasimme tuokioita Kotoklubi Kanelissa. Kaneli tekee yhteistyötä Helsingin työväenopiston vertaisryhmätoiminnan kanssa ja ohjasimme tuokiot kahdessa työväenopiston kotiäitiryhmässä. Koronapandemian takia opinnäytetyön käytännön toteutus tapahtui etäyhteydellä. Työstämäämme materiaalia tullaan hyödyntämään Kirkon Ulkomaanavun vapaaehtoisen kieliopastoiminnan alla ja se jää myös Kotoklubi Kanelin käyttöön.

2 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus on alle kouluikäisen lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Maahanmuuton lisääntyessä varhaiskasvatus on myös osa muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2018.) Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa vaikuttaa myönteisesti lapsen kasvuun ja kehitykseen sekä varhaiskasvattajien osaamiseen. Monikulttuurisuuden myötä lapset tutustuvat varhaiskasvatuksessa maahanmuuttajataustaisiin perheisiin ja ymmärtävät sekä oppivat hyväksymään erilaisuutta. Kohdatessaan toisesta kulttuurista kotoisin olevia perheitä, varhaiskasvattajan tehtävänä on esimerkiksi pohtia, miten yhdenvertaisuus toteutuu erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Yhtäältä kasvattajan tulee löytää keinoja ja menetelmiä siihen, kuinka hän omalla toiminnallaan voi edistää perheen osallisuutta kasvatuskumppania ja yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä. Lähtökohtana työskentelylle on tunnistaa jokaisen perheen arvot ja voimavarat. (Halme & Vataja 2011, s. 71.)

2.1 Varhaiskasvatuksen lainsäädäntö

Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua, kehitystä, oppimista sekä edistää hyvinvointia ja kattaa lapsen elämän ensi vuodet vauvaiästä peruskoulun aloittamiseen (L540/2018). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä sekä edistää laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista koko maassa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018). Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. (Opetushallitus. Mitä on varhaiskasvatus.)

Varhaiskasvatuksen tehtäviin kuuluu tukea lapsen yksilöllistä kasvua, kehitystä, oppimista sekä edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja ennalta ehkäistä

syрjäytymistä. Yhdenvertaisuuden tarkoituksena on turvata yhdenvertainen kohtelu ja estää syrjintää esimerkiksi kansalaisuuden, uskonnon, vammaisuuden ja seksuaalisen suuntautumisen sekä muihin henkilöön liittyviin seikkoihin. Yhdenvertaisuuslain (L1325/2014) mukaan varhaiskasvatuksessa on arvioitava yhdenvertaisuuden toteuttamista toiminnassa. Varhaiskasvatuksessa onkin ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteuttamisen edistämiseksi (L1325/2014).

Varhaiskasvatuksessa tulee lisäksi tukea huoltajia kasvatustyössä ja mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun (L540/2018). Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan yhteiskunnalliset olosuhteet heijastuvat perheisiin ja sosioekonomisen aseman vaikutus lasten ja nuorten terveyteen, oppimiskykyyn, käyttäytymiseen ja syrjäytymiseen on suuri. Erilaiset sosiaaliset, aineelliset ja kulttuuriset voimavarat siirtyvätkin sukupolvelta toiselle. (THL. Hyvinvointi- ja terveyserot. Lapset ja perheet.) Voidaankin nähdä, että varhaiskasvatus voi laajemmassa mittakaavassa ennaltaehkäistä ylisukupolvista syrjäytymistä, kun se mahdollistaa vanhempien osallistumisen yhteiskuntaan ja työelämään. Toisaalta ruohonjuuritasolta katsottuna varhaiskasvatuksen ammattilaiset voivat kokonaisvaltaisesti olla tukemassa yksittäistä lasta ja tämän perhettä, jolloin riski sukupolvelta toiselle siirtyvään huono-osaisuuteen pienenee.

2.2 Kasvatusyhteistyö ja kielelliset haasteet

Kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa on vuorovaikutteista ja edellyttää varhaiskasvatuksen henkilöstöltä aloitteellisuutta ja aktiivisuutta. Kasvatusyhteistyön periaatteita ovat dialogi, kulttuurisensitiivisyys, kunnioitus, kuuleminen ja luottamus. Kulttuurisensitiivisyys ja kulttuurinen osaaminen ovat osa varhaiskasvattajan ammatillisuutta, joka sisältää kykyä ja herkkyyttä ymmärtää eri taustoista ja kulttuureista tulevia henkilöitä. Kulttuurisensitiivisyydellä tarkoitetaan ammattilaisen herkkyyttä huomioida eri kulttuureja ja omaksua kulttuurisesti kunnioittavia vuorovaikutustaitoja sanallisessa sekä sanattomalla kohtaamistilanteissa. Kulttuurisensitiivisen työtteen edistäminen helpottaa myös toiminaan moninaisen ja

monikulttuurisen työyhteisön jäsenenä (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Kulttuurisensitiivinen työote).

Kasvatukseen liittyvistä arvoista, tavoitteista ja vastuista tulee keskustella sekä henkilöstön kesken että huoltajien kanssa. Yhteistyössä tulee huomioida lasten yksilölliset tarpeet sekä perheiden moninaisuus. Yhteistyön tärkeänä tavoitteena on huoltajien ja henkilöstön yhteinen sitoutuminen lapsen terveyden, turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Luottamuksen rakentaminen sekä tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus tukevat kasvatusyhteistyötä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018). Dialogisuuteen pohjautuva työote edistää ymmärrystä esimerkiksi perheiden tilanteesta ja tuen tarpeesta. Parhaimmillaan kasvatusyhteistyössä muodostuukin kohtaamisen tilanne, jossa kasvattajien ja perheiden molemmin puoleinen tieto ja ymmärrys kasvavat. (Mönkkönen 2007, s. 44.)

Varhaiskasvattajien tulee olla tietoisia yksilö- ja yhteisökulttuurien eroista, sekä kulttuurienvälisen vuorovaikutuksen vaikutuksesta kasvatusyhteistyöhön. Kasvattajat kuuntelevat huoltajien toiveita ja pyrkivät ottamaan huomioon perheen tilanteen kokonaisvaltaisesti. Mikäli huoltajat puhuvat heikosti suomea, henkilöstö pyrkii tekemään kasvatusyhteistyötä esimerkiksi kommunikoimalla huoltajien kanssa kuvakorteilla, joilla pyritään helpottamaan keskustelua arjen eri tilanteissa. (Halme & Vataja 2011, s. 74.)

Arkisten kohtaamisten, varhaiskasvatuskeskustelujen ja vanhempainiltojen yhteydessä vanhemmilla ja varhaiskasvatuksen työntekijöillä on mahdollista käydä vastavuoroista keskustelua lapsen kasvusta ja kehityksestä. Kommunikointi ei kuitenkaan aina ole mutkatonta. Joidenkin perheiden kohdalla keskusteluihin on tarvittaessa varattava esimerkiksi suomen kielen tai viittomakielen tulkki (Varhaiskasvatuksen perusteet, 2018). Tulkin avulla kasvattaja saa tärkeää tietoa lapsesta, perheen taustasta, kasvatuskäsityksistä, tulevaisuuden suunnitelmista sekä kulttuurista. Vastavuoroisesti vanhemmille voi tulkin välityksellä kertoa syvällisemmin esimerkiksi suomalaisesta varhaiskasvatuksesta, lasten oikeuksista ja lainsäädännöstä. Hyödyntämällä tulkkia toiminnan suunnittelussa,

toteuttamisessa ja arvioinnissa, edistetään paitsi lapsen myös vanhempien osallisuutta. (Halme & Vataja 2011, s. 82.)

Kielilain mukaan ihmisellä on oikeus saada tulkkauspalveluita, jos hän ei osaa suomen tai ruotsin kieltä tai hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi (L423/2003). Varhaiskasvatuksen järjestäjällä on siten velvollisuus järjestää tulkkaus aina tarvittaessa (L423/2003). Tulkin hyödyntäminen esimerkiksi varhaiskasvatuskeskustelussa mahdollistaa kommunikaation ja tiedon jakamisen lapsen kasvusta ja kehityksestä. Edes etätulkki ei kuitenkaan aina ole saatavilla spontaaneissa arjen tilanteissa, jolloin kuluneen päivän kuulumisia vaihdetaan varhaiskasvatushenkilökunnan ja vanhempien välillä tai tiedotetaan vaikkapa seuraavan viikon tapahtumista. Mikäli vanhempi ei puhu suomen kieltä, kohtaamistilanteet voivat ymmärrettävyydeltään jäädä hyvinkin rajallisiksi. Huomioitavaa lisäksi on, että vaikka lapset oppivat usein suomen kielen nopeammin kuin vanhempansa, lasta ei koskaan saisi käyttää näissä tilanteissa tulkkinä (Eerola-Pennanen 2017, s. 253). Tämä tutkitusti vääristää perheen valtasuhteita, rasittaa lasta ja saattaa haitata tämän oppimista (Eerola-Pennanen 2017, s. 253).

3 VANHEMMUUS

Vanhemmuus on lapselle elintärkeää eikä lapsi selviydy ilman vanhempiaan. Vanhemmuuden ensimmäisiä tehtäviä on turvata lapsen perushoito ja kasvatus esimerkiksi tarjoamalla lapselle riittävästi ravintoa ja lepoa. (Hellström 2010, s. 249.) Perushoidon toteuttamisen ja kasvatusvastuun lisäksi riittävään hyvään vanhemmuuteen kuuluvat esimerkiksi psyykinen tasapaino, kyky asettumaan lapsen asemaan ja kyky erottaa omat tarpeet lapsen tarpeista. Riittävän hyvä vanhempi pystyy osoittamaan ja sanoittamaan vanhemmuuteen kuuluvia tunteita. (Mannerheimin lastensuojeluliitto. Tarpeeksi hyvä vanhempi.)

Vanhemman ja lapsen välinen suhteen laatu vaikuttaa lapsen kokonaisvaltaiseen kasvuun ja psykologiseen kehitykseen. Hyvän lapsi-vanhempi -suhteen myötä lapsi oppii säätämään stressiään sekä ymmärtämään käsitystä itsestään ja kyvyistään (Lasten mielenterveystalo. Kun tarvitsen apua vanhemmuuteen). Vanhempien tulee siten pyrkiä kypsään ja rikastuttavaan vanhemmuuteen, sillä se on edellytys hyvälle ja turvalliselle lapsuudelle. (Hellström 2010, s. 249).

3.1 Vanhemmuuden haasteet

Vaikka vanhemmuus ja perhe-elämä tuovat onnellisuutta ja iloa elämään, samalla ne voivat aiheuttaa arkeen haasteita ja nostaa esiin hankalia tunteita kuten raivoa, pettymystä ja pelkoa. Perheen hyvinvointi kuitenkin yleensä riippuvainen juuri vanhempien jaksamisesta sekä voimavaroista. Vanhempien kokonaisvaltainen hyvinvointi ja psyykinen tasapaino vaikuttavat siten vanhemmuuden laatuun sekä lapsen kasvuun ja kehitykseen. (Määttä & Rantala 2016, s. 103.)

Lapsiperhearkea ja vanhemmuutta kuormittavat monet tekijät. Vanhempien jatkuva kiire, työajat, harrastukset ja kotityöt vievät oman aikansa arjen keskellä. Nykypäivänä myös työn epävarmuus, taloudellinen tilanne, henkinen vaatavuus ja suorituspainet ovat monissa lapsiperheissä tuttuja vanhemmuutta rasittavia tekijöitä. Vanhemmuutta kuormittavat myös monenlaiset ihmissuhteisiin, kasvatukseen ja avuttomuuteen liittyvät seikat. Vanhempien keskinäiset hallitsemattomat tunteiden purkaukset, erimielisyydet ja jatkuvat riidat vaikuttavat negatiivisesti lapseen sekä perheen dynamiikkaan. Myös päihde- ja mielenterveysongelmat lisäävät haasteita vanhemmuuteen. Näihin ongelmiin liittyy pelko esimerkiksi vanhemman kyvyistä huolehtia lapsen hyvinvoinnista ja kasvatuksesta. (Määttä & Rantala 2016, s. 103.)

Vanhempien ja perheen kokemat haasteet voivat näkyä lapsessa esimerkiksi psyykkisenä oireiluna. Mikäli varhaiskasvattaja huomaa lapsen käyttäytymisessä muutoksia, tulee hänen ottaa se puheeksi vanhempien kanssa. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten tulisikin luoda hyvä vuorovaikutuksellinen suhde perheisiin, sillä se on kaiken yhteistyön perusta. Varhaiskasvattaja voi tukea vanhempaa

tämän vanhemmuudessa esimerkiksi kysymällä vanhemman omasta jaksamisesta. Avoimen ja luottavaisen yhteistyön myötä vanhempien onkin helpompi tuoda esille kaikenlaisia kokemuksia ja tunteita. (Ensi- ja turvakotiliitto. Varhaiskasvattaja yhteistyövanhemmuuden tukijana.)

3.2 Vanhemmat lasten tunteiden heijastajina

Mentalisaatio tarkoittaa yksilön kykyä pohtia omia ajatuksiaan ja tunteitaan itsensä ja toisen henkilön näkökulmasta ja kokemuksista käsin. Hyvä mentalisaatiokyky auttaa ymmärtämään erilaisia mielentiloja ja ratkomaan epämiellyttäviä ristiriitatilanteita (Pajulo ym., 2015, s. 1051). Tämä auttaa säätelemään omia tunnetiloja, luo vakautta ihmissuhteisiin ja edistää hyvää vastavuoroista kommunikaatiota. Mentalisaation avulla yksilö tunnistaa, miten oman mielen toiminta sekä käyttäytyminen voi vaikuttaa toiseen. Mentalisaatiokykyä omaava henkilö ymmärtää olevan vastuussa teoistaan ja estää epämiellyttävien tai aggressiivisten ajatusten siirtymisen teoiksi. (Kalland 2017, s. 28.) Ilman riittävää mentalisaatiokykyä emme pysty ennakoimaan ja säätelemään omia tunnetilojamme tai reaktioitamme erilaisissa kohtaamistilanteissa.

Kehittyneen mentalisaatiokyvyn perustana toimii turvallisen varhaislapsuuden kiintymys lapsen ja vanhemman välillä. Pajulon, Salon ja Pyykkösen (2015, s. 1051) mukaan mentalisaatiokyky on yhteydessä lapsen turvalliseen kiintymykseen, myönteiseen kognitiiviseen ja tunne-elämän kehitykseen sekä lapsen omaan mentalisaatiokykyyn. Mentalisaatio on myös osa hyvää vanhemmuutta, joka mahdollistaa sekä vahvistaa muitakin vanhemmuuteen liittyviä taitoja (Pajulo ym., 2015, s. 1051). Mentalisaatiokyky vanhemmuudessa on herkkyyttä ja tarkkuutta reagoida lapsen erilaisiin tunnetiloihin ja käytökseen sekä niiden pohjalta pohtia omia tunteita ja ajatuksia (Kalland 2014, s. 26).

Toimiva mentalisaatiokyky edellyttää, että vanhempi kykenee heijastamaan lapselleen omaa kokemusta lapsen kokemuksesta. Esimerkiksi, kun lapsi vahingoittaa itseään liukastumalla, vanhempi heijastaa tavoittavansa lapsen hätäntymisen, mutta samalla heijastaa osan omaa todellisuuttaan ottamalla lapsen syliin ja

sanoittamalla lapsen tunteita ääneen (Kalland 2014, s. 33). Näin vanhempi pystyy osoittamaan, ettei kuvaa suoraisesti lapsen tunnetilaa vaan heijastuksen alla on fyysinen kontakti ja tunteiden sanoittaminen. Tämän mentalisaatiokyvyn avulla vanhempi tavoittaa, kuvaa ja myötäelää lapsen tunteita. Hiljalleen lapsi oppii luottamaan vanhemman tunnepohjaiseen saatavuuteen sekä vanhemman arviointikykyyn. Kun vanhempi on tarpeeksi läsnä ja kiinnostunut lapsesta kokonaisvaltaisesti, lapsi oppii vanhemman kanssa tunnistamaan ja nimeämään erilaisia tunteita ja tarpeita. (Kalland 2014, s. 32.) Lapsi, joka on kokenut vanhemman turvallista tunteiden vastaanottoa ja säätelyä, kokee itsensä hyväksytyksi juuri sellaisena kuin on.

Kasvatusyhteistyöllä pyritään tukemaan lapsen kasvua ja kehitystä, myös vanhemmuutta. Valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin onkin kirjattu, että kasvatusyhteistyössä tulee huomioida paitsi lapsen yksilölliset tarpeet, myös perheiden moninaisuuteen sekä huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018.)

Käytännössä ammattitaitoinen varhaiskasvattaja rakentaa toimivaa vuorovaikutussuhdetta lapseen ja tämän perheeseen lukemalla eri osapuolten tunteita ja motiiveja sekä reagoimalla näihin myötätuntoisesti ja turvallisesti. Työntekijän tehtävänä on tukea vanhemman havainnointikykyä ja auttaa vanhempaa löytämään positiivisia merkityksiä lapsen aikomuksia kohtaan. Näin ollen varhaiskasvattaja vaikuttaa myönteisesti lapsen ja vanhemman väliseen vuorovaikutussuhteeseen ja siten vahvistaa myös vanhemman mentalisaatiokykyä. Nämä kohtaamisen hetket, jossa työntekijä reagoi vanhemman tarpeeseen ja tunteeseen, muodostavat luottamussuhteen ytimen. (Kauppi & Salo 2014, s. 75–79.) Voimakin nähdä, että kasvatusyhteistyössä tapahtuvat arjen dialogit varhaiskasvattajien ja vanhempien välillä liittyvät aiheiltaan paitsi lapsen kasvuun ja kehitykseen, myös koko perheen hyvinvointiin sekä esimerkiksi vanhemman omaan jaksamiseen toimia vanhempana ja aikuisena lapsen tunteiden rinnalla.

4 KIELI JA KOTOUTUMINEN

Julkisessa viranomaispuheessa on pidetty lähes itsestäänselvyytenä sitä, että avain Suomeen kotoutumiseen piilee kielen oppimisessa ja työllistymisessä. Yhteiskunnan täysvaltaiseksi toimijaksi pääsee hallitsemalla suomen kielen. Kotoutumiskoulutus on kuitenkin kokoaikaista ja kokopäiväistä, minkä vuoksi se soveltuu vain työikäiselle, jolla on koulutukseen soveltuva elämäntilanne. Esimerkiksi kotiäidit eivät kykene osallistumaan erilaisiin koulutuksiin eivätkä he myöskään ole työyhteisön jäseniä. Kotiäideille ja muille työelämän ulkopuolella eläville on ryhdytty kehittämään kuntien ja järjestöjen toimesta erilaisia toimintamalleja kielen oppimisen ja kotoutumisen edistämiseksi. Yhtäältä tarjolla on kuntavetoisia kursseja, jotka ohjaavat koulutukseen ja työelämään. Kolmannen sektorin alaisuudessa taas toimivat sosiaalisia tavoitteita korostavat mallit, joilla tavoitellaan ensisijaisesti osallisuuden edistämistä, mutta joissa myös kielitaitoon tähtäävät tavoitteet ovat mahdollisia. (Intke-Hernandez 2020, s. 12–15.)

4.1 Kotoutumista kielikoulutuksena

Kotoutumista tutkineen Saukkosen (2020, s. 19–20) mukaan kotoutumisella tarkoitetaan sitä, että ihminen löytää uudessa asuinmaassaan paikkansa elää, jolloin hän voi osallistua yhteiskunnan eri toimintoihin muiden jäsenten rinnalla. Kotoutumista voidaan tarkastella rakenteellisella tasolla, jolloin puhutaan ihmisten aktiivisesta osallistumisesta yhteiskuntaan ja yhteiskunnan mahdollisuuksista tarjota tälle yhdenvertaiset lähtökohdat esimerkiksi työelämään. Toisaalta kotoutumista kuvaa kulttuurinen ulottuvuus, jolla tarkoitetaan suomen kielen oppimisen merkitystä kotoutumiselle. Kulttuurisella ulottuvuudella Saukkonen viittaa myös Suomeen muuttaneen henkilön mahdollisuuksiin ylläpitää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Kotoutuminen on vahvasti sidoksissa myös vuorovaikutukseen ja sosiaalisten verkostojen olemassaoloon, jotka edesauttavat yhteenkuuluvuuden tunteen syntymistä sekä tuottavat kokemuksia osallisuudesta. (Saukkonen 2020, s. 19–20.)

Suomessa kotoutumista ohjataan ja valvotaan lainsäädännön turvin. Viranomaislähtöisistä toimenpiteistä, joiden avulla yksittäisten ihmisten kotoutumista pyritään edistämään, käytetään nimitystä kotouttaminen. Lakiin kotoutumisen edistämisestä (L1386/2010) on kirjattu sosiaali- ja terveydenhuoltoa, koulutusta ja työ- ja elinkeinoelämää koskevat kokonaisuudet, joiden pohjalta julkinen valta suunnittelee ja toteuttaa yhteiskunnassa toimenpiteitä ja käytäntöjä kotoutumista koskien. Laissa määritellään muun muassa kunnalliset ja valtiolliset vastuutahot, jotka järjestävät alkukartoitusvaiheen ohjaus- ja neuvontapalvelut juuri maahan muuttaneille henkilöille. Laissa käydään myös läpi maahan muuttaneen henkilön oikeudet saada kotoutumisajalleen kotoutumissuunnitelma ja toimeentuloturva sekä määritellään kotoutumiskoulutuksen kytkeytyminen työvoimakoulutukseen tai omaehtoiseen opiskeluun. (L 1386/2010.)

Kotoutumislain mukaisesti oleskeluluvan saaneella työttömällä tai muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea saavalla maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan. (L1386/2010). Kotoutumissuunnitelman tarkoituksena on tukea asianomaisen henkilön mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä saavuttaa riittävät valmiudet hakeutua työelämään ja osallistua muihin yhteiskunnan toimintoihin. Kotoutumissuunnitelmaan kuuluu lähes aina kotoutumiskoulutusta, jota tarjotaan oppivelvollisuusiän ylittäneille henkilöille kielen opetuksena tai muuna sellaisena opetuksena, joka edistää opiskelijan valmiuksia siirtyä työelämään tai jatkokoulutukseen. Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eurooppalaisen kielitaidon asteikon mukaisen suomen kielen taitotason B1.1, jota kutsutaan toimivaksi peruskielitaidoksi ja joka on samalla kansalaisuuden saamiseen vaadittava kielitaidon taso. (Saukkonen 2020, 80–84.)

Koska kotoutumista käsittävät palvelut koulutuksineen kohdentuvat yleensä työttömille työnhakijoille ja sosiaaliturvan varassa eläville ja vain siinäkin tapauksessa, että Suomeen muutosta ei ole ehtinyt kulua liian kauaa aikaa, kaikki kotoutujat eivät siten ole niiden piirissä. Palveluiden ulkopuolelle voivat jäädä esimerkiksi työvoiman ulkopuolelle sijoittuvat eläkeiässä olevat ihmiset tai vaikkapa pitkään kotona lapsiaan hoitaneet äidit. Kotoutumisessa onkin suuria eroja, sillä kotoutuvat ihmiset eivät ole yhtenäinen ryhmänsä. Esimerkiksi työllistymisen

perusteella Suomeen saapuneet maahanmuuttajataustaiset henkilöt ovat hyvin eri asemassa kuin ne, jotka ovat paenneet oman kotimaansa elinoloja. Hankalinta kotoutumisen on katsottu olevan juuri pakolaistaustaisilla henkilöillä, sillä esimerkiksi luku- ja kirjoitustaidottomuus ja traumaperäinen stressi aiheuttavat haasteita hyvinvoinnille ja Suomeen kotiutumiseen. (Saukkonen 2020, 48–52.)

Maahantuloperusteen ohella kotoutumiseen vaikuttavaa myös sukupuoli. Maahanmuuttajien sukupuolten tasa-arvoa ja osallisuuden kysymyksiä käsittelevässä sosiaali- ja terveysministeriön selvityksessä todetaan, että kotoutumiskoulutuksessa tulisi entistä painavammin huomioida maahanmuuttajanaisten osallisuus sekä lastenhoidolliset tarpeet. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2016.)

4.2 Vaihtoehtoista kielen oppimista

Suomessa koulutusjärjestelmä kohtaa haasteita kouluttaessaan eri taustoista ja lähtökohdista koulutukseen hakeutuvia henkilöitä. Maassa on vaikea tulla toimeen ilman luku- ja kirjoitustaitoa ja töihin pääseminen ilman koulutusta on hyvin haastavaa (Saukkonen 2020, s. 40). Monikielisyyteen, työelämän kielikysymyksiin sekä koulutus- ja kielipolitiikkaan perehtyneet tutkijat Pöyhönen, Suni ja Tarnanen (2019, s. 278) ovat todenneet, että suomalaiselle kielikoulutukselle on pitkään ollut ominaista teksti- ja materiaalikeskeisyys, opettajajohtoisuus sekä yksilötyöskentelyn korostaminen (Pöyhönen ym., 2019, s. 278). Koulutuksen tehtäväksi on asetettu nopean kielenoppimisen tukeminen, vaikka kielenoppimisessa on kyse ensisijaisesti sosiaalisesta prosessista. Kotoutumiskoulutuksen keskiöön tulisikin ennen kaikkea asettaa yhteisö, jossa yhteenkuuluvuuden tunteen syntyminen on mahdollista. Tärkeää on myös kontaktien vahvistaminen suomea puhuvien ihmisten kanssa. (Pöyhönen ym., 2019, s. 272.)

Kielikoulutuksen ja kielen oppimisen on katsottu toteutuvan parhaiten silloin, kun kieli toimii resurssina erilaisissa asioimistilanteissa kuten naapuri-, harrastus- tai ystäväverkostoissa. Oppimisympäristö voi vaihdella aina osallistujien tarpeen mukaisesti. Hyviä tuloksia tämän kaltaisesta osallisuutta edistävästä oppimisesta on saatu työ- ja elinkeinoministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön, kuntaliiton,

Suomen kulttuurirahaston ja Svenska Kulturfondenin Osallisena Suomessa -hankkeessa, jossa kotiäideille suunnatussa koulutuksessa yhdistettiin sosiaaliohjaus, suomen kielen opetus ja lastenhoitopalvelu. Koulutusta järjestettiin leikkipuistoissa ja perhetaloissa. (Pöyhönen ym., 2019, s. 272.) Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialaan kuuluva työväenopisto järjestää tällä hetkellä vastaavanlaista kotivanhemmille suunnattua KOTIVA-koulutusta, jossa lastenhoitoavun turvin vanhempi voi osallistua kaksi kertaa viikossa suomen kielen taitotasonsa mukaisille oppitunneille tai luku- ja kirjoitustaidon kursseille (Helsingin kaupunki. Työväenopisto. Kotiva).

Kolmannen sektorin toimijat, kuten järjestöt, yhdistykset ja seurakunnat, ovat nousseet tärkeään asemaan kotoutumista tukevien palveluiden tarjonnassa. Esimerkiksi Suomen Punainen Risti on tuottanut oppimateriaalia vastaanottokeskusten kielikoulutuksen tarpeisiin ja useat eri uskonnolliset yhteisöt ovat perustaneet suomen kielen ryhmiä ympäri maata. Vapaaehtoisesti tuotettujen palveluiden merkitys nousi keskeiselle sijalle etenkin vuonna 2015, kun turvapaikanhakijoiden määrä Suomessa kymmenkertaistui. Vapaaehtoiset jakoivat turvapaikanhakijoille esimerkiksi vaatteita ja muuta materiaalia, opettivat suomen kieltä sekä toimivat ystävä- ja tukiperheinä. Vapaaehtoisten panokseen nojaavaa kielikoulutusta on myös tuettu erilaisissa hankkeissa, jotka ovat kehittäneet helposti seurattavia pedagogisia malleja tai tuottaneet avoimesti saatavilla olevaa verkkomateriaalia kielen opiskelun tueksi. (Pöyhönen ym. 2019, s. 274–276.)

4.3 Varhaiskasvatus ja äitien kotoutuminen

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD:n mukaan kotona lapsiaan hoitavat maahanmuuttajataustaiset naiset muodostavat Suomessa riskiryhmän, joka on vaarassa jäädä työelämän, koulutuksen ja sosiaalisten verkostojen ulkopuolelle. (OECD, 2018.) Kotiäideistä on muodostunut eräänlainen poikkeava työvoimapolitiittisten toimenpiteiden ulkopuolella oleva aikuisryhmä. Äidit voivatkin täysin jäädä sosiaalitoimen tavoittamattomiin. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2016.) Äitien tilanteella on vaikutuksensa lapsen kasvuun ja kehitykselle. Mitä pidempään äiti esimerkiksi hoitaa lastansa kotona, sitä rajoittuneemmat

mahdollisuudet lapsella altistua suomen kielen oppimiselle tai vertaisryhmään kuulumiselle, joka on varhaisessa vaiheessa erittäin tärkeää. (OECD, 2018.)

Pienen lapsen osallistuminen varhaiskasvatukseen mahdollistaa ja edistää paitsi lapsen, myös äitien kotoutumista ja yhteiskunnallista osallisuutta. Lapselle laadittu varhaiskasvatussuunnitelma voidaan esimerkiksi sovittaa yhteen koko perheen kotoutumissuunnitelman kanssa, jolloin kotoutumista on mahdollista tarkastella vanhemmuuden, eikä pelkästään työllistymisen ja yhteiskunnallisen aktiivisuuden, näkökulmasta. (Kotoutuminen. Kotoutumissuunnitelma.) Koska varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lapsen kasvun ja kehityksen lisäksi vanhemmuutta, voidaan päiväkotinähdä paikkana vastata myös kotoutuvan perheen hyvinvoinnin kysymyksiin. Varhaiskasvattaja voi esimerkiksi antaa vanhemmalle tietoa Kelan ja sosiaalihuollon palveluista, joihin hän ohjaa äitiä tarvittaessa ottamaan yhteyttä. (Halme & Vataja 2011, s. 71–79.)

Koska moni kotiäideistä ei osallistu kotoutumiskoulutukseen ollenkaan tai koulutus on saattanut lapsen syntymän jälkeen jäädä kesken, tarvitaan enemmän mahdollisuuksia koulutuksen loppuunsaattamiseen mutta myös täydentäviä kielikoulutusmuotoja. (Saukkonen 2020, s. 190–193). Maahanmuuttajaäitien kielitarinoita väitöksessään tutkineen Intke-Hernandezin (2020, s. 70) mukaan äitien on katsottu sosiaalistuvan kieleen arkisissa tilanteissa esimerkiksi lapsi-vanhempi -toiminnan tai asukaspuistojen kielikerhojen kautta. Intke-Hernandezin tutkimuksessa selvisi, että hänen haastattelemansa maahanmuuttajataustaiset äidit kokivat elämänsä keskeisimmäksi asiaksi äitiyden. Äidit halusivat ennen kaikkea oppia kieltä sen vuoksi, että he sen myötä kykenisivät hoitamaan lapsensa ja perheensä asioita Suomessa. (Intke-Hernandez 2020, s. 70.)

Voimme nähdä, että kotoutuminen, kielen oppiminen ja äitiys kietoutuvat keskeisesti yhteen. Varhaiskasvatusympäristö voi tarjota äidille mahdollisuuden esimerkiksi tuoda esille huolta vaikkapa kielivaikeuksiin tai yhteiskunnalliseen asemaan liittyen (THL. Maahanmuuttajalasten, -nuorten ja -perheiden terveys). Yhtäältä pienten lasten äitien elämään kytkeytyvät varhaiskasvatuksen ja vanhemmuuden aiheet kannustavat äitejä kielen oppimiseen, joka taas tutkitusti vaikuttaa kotoutumisen kokemukseen.

5 OPINNÄYTETYÖN YHTEISTYÖKUMPPANIT

Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöille keskeistä on työelämäyhteistyö. Tällä tarkoitetaan sitä, että opinnäytetyöllä vastataan työelämän kontekstista nousseisiin kehittämistarpeisiin. Työelämälähtöinen opinnäytetyö on interaktiivinen ja tavoitteitaan refleктоiva prosessi. Parhaimmillaan opinnäytetyön prosessista muodostuu osallistava yhteiskehittämisen kokonaisuus, joka vahvistaa sekä opiskelijan ammattiosaamista, myös tukee julkiseen, yksityiseen tai kolmanteen sektoriin kuuluvan työelämäedustajan asiantuntijuutta. (Alavaikko & Vesterinen 2020, s. 166–172.) Opinnäytetyömme työelämäkumppanit lukeutuvat julkisen (Kotoklubi Kaneli) ja kolmannen sektorin (Kirkon Ulkomaanapu) organisaatioihin. Työelämäyhteistyö on määrittänyt opinnäytettämme koko sen prosessin ajan. Materiaalin sisällön valintoja on ohjannut tarve kehittää jo olemassa olevaa työelämäkumppanin tuottamaa materiaalia. Tuloksia reflektoidessa on taas laajasti hyödynnetty työelämäkumppaneiden kokemuksia ja mielipiteitä aiheesta.

5.1 KUA:n ja Helsingin yliopiston kehittämä Toisto-opetusmetodi

Toisto-metodi on kehitetty vuonna 2015 Helsingin yliopiston opettajaksi opiskelevien kurssityönä ja sittemmin se laajeni Kirkon Ulkomaanavun (KUA) Opettajat ilman rajoja -verkoston kieliopastoiminnan kautta vastaanottokeskuksiin ympäri Suomen. Tarkoituksena oli tuottaa nopeasti omaksuttava opetusmenetelmä ja -materiaali turvapaikanhakijoiden suomen kielen oppimisen tueksi. Opetusmateriaalit ja menetelmät on koottu saataville verkkoon Suomenkielisanootervetuloa.fi -alustalle kaikkien saataville. Työtä on tukenut EU:n Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto. (Huilla & Lankinen 2018, s. 1–6.) Hankkeesta on vuosien 2018–2021 aikana toteutettu *Osallisuuden kieltä oppimassa* -jatko-hanke, jonka tarkoituksena on tuottaa demokratiakasvatusmateriaalia pienten lasten vanhempien ja yksintulleiden nuorten kotoutumisen tueksi (Suomen kieli sanoo tervetuloa. Osallisuuden kieli).

Toisto-menetelmä on toiminnallinen ja yhteisöllinen suomen kielen opetusmetodi aikuisille oppijoille ja se sijoittuu kielen oppimisen alkuvaiheeseen. Sen tavoitteena on, että oppija omaksuu kieltä, joka auttaa häntä selviytymään jokapäiväisistä arjen tilanteista. Opetustuokioita ohjaa vapaaehtoinen kieliopas. Suositeltavaa on, että tuokioita vetää aina kaksi kieliopasta, jolloin he voivat mallintaa keskenään käytävää dialogia osallistujille. Noin yhden tunnin mittaiset Toisto-tuokiot sisältävät fraaseja ja sanoja, joita harjoitellaan käyttämään suullisesti samalla niihin liittyvää toimintaa simuloiden. (Huilla & Lankinen 2018, s. 1–6.) Toisto -menetelmä ei ole sääntöpohjaista kielen opetusta eikä siinä opetella kirjoitettua kieltä. Useat kielenoppimisen tutkijat ovatkin argumentoineet, ettei sääntöjen soveltaminen juuri näytä lisäävän kielitaidon sujuvuutta. Uuden kielen oppimisessa näyttäisi olevan luonnollista toimia ensin äänen varassa, sillä kielen oppimisen alussa ihminen herkistyy ennen kaikkea äänneille, rytmille ja intonaatioille. Liika lukemiseen ja kirjoittamiseen keskittynyt toiminta vie energiaa ja aikaa kuuntelemiselta ja puheelta. (Huilla & Lankinen 2018, s. 1–6.)

Toisto-tuokioissa keskitytään nimensä mukaisesti kuullun toistamiseen, jossa oppimisen tavoite on kommunikaatiossa. Yhdessä tuokiossa opitaan aina yksi vuorovaikutustilanne ja siihen kuuluva rakenne. Näitä voivat olla esimerkiksi kaupassa käynti, reitin kysyminen tai tunnetilojen ja sään kuvailu. Tuokiot ovat niin sanottuja nollatuokioita, jotka eivät etene lineaarisessa järjestyksessä vaan jokainen tuokio mahdollistaa alusta asti oppimisen. Riippumatta osallistumisen määrästä tai aikaisemmasta osaamisesta ja kouluhistoriasta, jokaisen on mahdollista saada onnistumisen kokemuksia ja osallistumisen iloa oppimastaan. Toistosta on olemassa myös ns. ykköstuokioita, joihin osallistuminen vaatii pohjatiedot tätä edeltävästä nollatuokiosta. (Huilla & Lankinen 2018, s. 7–10.)

Toisto-tuokiot sisältävät aina kuhunkin käsiteltävään aihepiiriin opetus kuvat eli kuvakortit, muun opetusmateriaalin kuten esineet ja lehtileikkeet, aidot hedelmät, vihannekset, lelut tms. ja sanastomonisteet kotiin jaettavaksi. Valmiiden tuokio kuvien ohella tuokioissa on mahdollista käyttää myös muuta saatavilla olevaa visuaalista materiaalia, kuten Papunetin kuvapankkia. Tuokiot on käsikirjoitettu vaihe vaiheelta valmiiksi kielioppaalle, joten hänen tehtävänä on tutustua

tulevan tunnin rakenteeseen eli käsikirjoitukseen ja kerätä tarvittava materiaali tunnin pitämiseksi. (Huilla & Lankinen 2018, s. 12.)

Tuokioiden perusrakenne on aina samanlainen. Ensin osallistujat tervehtivät ja esittelevät itsensä. Tämän jälkeen kielioppaat motivoivat oppijoita aiheeseen kertomalla, mitä tänään aiotaan oppia ja luettelemalla samassa yhteydessä opittavat sanat ja fraasit. Seuraavaksi edetään opittavan sanaston mallintamiseen, jolloin apuna käytetään esimerkiksi kuvakortteja. Vapaaehtoinen kieliopas lausuu sanan ja näyttää sanaa vastaavaa kuvakorttia, minkä jälkeen osallistujat lausuvat kuulemansa. Kun sanoja on toisteltu yhdessä jonkin aikaa, kielioppaat mallintavat metodiin kuuluvan puhuvan sanakirjan. Käytännössä puhuva sanakirja on toinen kielioppaista, joka auttaa osallistujaa tarvittaessa muistamaan sanan tai fraasin. Seuraavaksi sanoja harjoitellaan pelkkien kuvien perusteella ilman kielioppaan lausumaa esimerkkiä. Mikäli osallistuja unohtaa vuorollaan sanan, hän pyytää käsieleellä apua puhuvalta sanakirjalta, joka lausuu sanan ääneen. Kun dialogia varten opittavat sanat ovat osallistujien hallussa, edetään varsinaisen opittavan dialogin esittelyyn. Oppaat mallintavat opittavan dialogin rakenteen kuten *”Millä sinä menet kouluun? ”Minä menen bussilla kouluun”* puheella, eleillä ja ilmeillä, minkä jälkeen osallistujat harjoittelevat dialogia toistamalla sitä ja tarvittaessa pyytäen apua puhuvalta sanakirjalta. Tuokio lopetetaan vielä kertaamalla yhdessä ääneen opitut sanat ja dialogi sekä tutustumalla opittujen sanojen kirjoitusasuun. Opas antaa lopuksi osallistujille kotiin vietäväksi sanastomonisteen, jossa sanat ovat esillä kuvina ja teksteinä. (Huilla & Lankinen 2018, s. 14–16.)

Toisto-metodiin sisältyvä ajatus siitä, että kielen oppiminen voi toteutua vapaaehtoisen ja matalalla kynnyksellä tapahtuvan kieliopastoiminnan alla sekä opetuksen sisältö on vahvasti visuaalisuuteen ja vuorovaikutukseen painottuva, tekee metodista sovellettavan myös omaan opinnäytetyöhömme. Näemme, että kuvapainotteisten tuokioiden kytkeytyminen kieliopin sijaan puheen oppimiseen sekä selkeisiin yksittäisiin vuorovaikutustilanteisiin, tarjoaa meille mahdollisuuden tuokioiden suunnitteluun ja toteutukseen, vaikka emme suomenkielenopettajia olekaan. KUA:n Opettajat ilman rajoja -verkoston toimintaa yleisesti kuvaavat saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden elementit nivoutuvat yhteen opinnäytetyömme tavoitteen kanssa, kun haluamme edistää kotiaitien suomen kielen

oppimista. Opettajat ilman rajoja -toiminnasta yhteistyökumppanimme toimii Osallisuuden kieltä oppimassa -hankkeessa koordinaattorina toimiva henkilö sekä hankkeen ohjausryhmästä Helsingin yliopiston edustaja, joka on alusta asti ollut mukana kehittämässä Toisto-menetelmää.

Suunnittelemamme varhaiskasvatus- ja vanhemmuusaiheiset tuokiot tähtäävät siihen, että osallistuja oppisi käyttämään suomen kieltä arkisissa kohtaamistilanteissa, jotka kytkeytyvät varhaiskasvatuksen arkeen ja omaan vanhemmuuteen. Opetustuokioiden sisältöä ohjaa siten metodin mukainen vahva käyttöperustaisuus. Tuokiot ovat lisäksi ns. nollatuokioita, jotka eivät edellytä osallistujiltaan aikaisempaa kokemusta kielen oppimisesta. Tuokioiden sisältöä voi hyödyntää myös muilla elämän osa-alueilla, sillä niissä käsitellään yleisesti esimerkiksi perheenjäseniin ja ajan määrittämiseen liittyviä sanoja ja ilmauksia. Tuokiot tukevat siten kaikkien suomen kielen oppimista riippumatta siitä, onko oppija äiti tai yli-päätänsä vanhempi. Materiaalimme rakentuu jo tuotettujen Toisto-tuokioiden tavoin käsikirjoituksen, kuvakorttien ja tuntikohtaisesti tarvittavan muun materiaalin ympärille.

5.2 Kotoklubi Kaneli Toisto-opetuksen toteuttajana

Helsingin kaupungin järjestämä Kotoklubi Kaneli -toiminta tukee maahanmuuttajien kotoutumista Helsinkiin. Kotoklubi tekee yhteistyötä Kirkon Ulkomaanavun Opettajat ilman rajoja ry:n kanssa käyttämällä opetuksensa tukena Toisto-metodia. Kanelissa toteutettuja tuokioita vetävät leikkipuistojen ja perhetalojen ohjaajat yhteistyössä vapaaehtoisten Toisto-kielioppaiden kanssa. Kaneli mahdollistaakin juuri kotivanhempien osallistumisen suomen kielen opetukseen. Kotoklubi Kanelissa vanhemmilla on mahdollisuus solmia vertaissuhteita ja löytää arkeensa tapaamispaikkoja sekä rohkaistua käyttämään oppimiaan suomen kielen sanoja arkielämässä. (Helsingin kaupunki. Kotoklubi Kaneli.)

Kotoklubi Kaneli voitti toiminnallaan Suomen Pakolaisavun myöntämän Vuoden kotoutumisteko -palkinnon vuonna 2017. Perusteluissa mainittiin, että Kaneli sai tunnustuksen erityisesti siksi, että sen toiminta on kohdistettu pienten lasten

perheille. Kotoklubi Kanelin katsottiin parantavan vanhempien mahdollisuuksia kohtaamiseen ja kielenopiskeluun, sillä nämä jäivät yleensä syrjään virallisista kotouttamistoimenpiteistä. (Bäck 2017.) Kanelissa on lisäksi pyritty edistämään kielen oppimista mahdollisimman matalalla kynnyksellä siten, että myös koronan aiheuttamana poikkeusaikana kielen oppiminen olisi mahdollista. Osana kaupungin Vetovoimainen leikkipuisto -hanketta Kaneli onkin tuottanut Toisto-metodiin perustuvia opetusvideoita Helsingin kaupungin Helsinki-kanavalle, joka on verkossa kaikkien saatavilla (Helsingin kaupunki. Helsinki-kanava. Kotoklubi Kaneli).

Kotoklubi Kanelin puolelta opinnäytetyömme yhteistyökumppanina toimivat positiivisen diskriminaation kolme sosiaaliohjaajaa, joiden työtehtävät käsittävät lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn kuuluvia koordinaatiotehtävät leikkipuistoyksiköissä ja iltapäivätoiminnassa. Positiivisesta diskriminaatiosta puhutaan positiivisena erityiskohteluna esimerkiksi yhdenvertaisuuslaissa (L1325/2014). Kyse on oikeussuhtaisesta erilaisesta kohtelusta, jonka tavoitteena on yhdenvertaisuuden edistäminen ja syrjinnän ehkäisy. Vaikka tietty ihmisryhmä saa tätä erityiskohtelua osakseen, kyse ei ole syrjinnästä suhteessa toisiin ihmisryhmiin, sillä erityiskohtelu itsessään tähtää rakenteissa tapahtuvan välillisen syrjinnän tai henkilöön kohdistuvan välittömän syrjinnän poistamiseen. (L1325/2014.) Erityisellä kohtelulla on siten tässä tapauksessa perus- ja ihmisoikeuksien kannalta hyväksyttävä tavoite (Syrjintä. Yhdenvertaisuusvaltuutettu. Mikä ei ole syrjintää.)

Positiivinen erityiskohtelu voi esimerkiksi tarkoittaa kiintiötä oppilaitoksiin sellaiselle ryhmälle, joka on heikommassa asemassa suhteessa muihin. Positiivisella diskriminaatiolla voidaan viitata myös vaikkapa maahanmuuttajataustaisten helsinkiläisten koulutukseen, jonka tavoitteena on auttaa osallistujia oppimaan suomen kieltä ja tarjota keinoja ja välineitä uuteen yhteiskuntaan sopeutumiseen (Syrjintä. Yhdenvertaisuusvaltuutettu. Mikä ei ole syrjintää.) Helsingissä on vuodesta 2009 alkaen suunnattu syrjäytymisen ehkäisemiseen määrärahoja niin varhaiskasvatukseen kuin avoimeen leikkipuistotoimintaan. Tämä positiivisen diskriminaation määrärahalla eli pd-rahalla on voitu tukea esimerkiksi lasten vertaistaitoja ja kielitaitoa. (Manner 2019.) Kotoklubi Kanelin voidaan katsoa edistävän toiminnallaan positiivista diskriminaatiota, sillä se mahdollistaa suomen kielen

oppimisen vanhemmalle, joka ei syystä tai toisesta pääse osalliseksi toisenlaiseen koulutuspolkuun.

Kaneli -toiminnan voidaan nähdä edistävän opinnäytetyömme kohderyhmän eli kotiäitien kotoutumista, sillä sen toiminta on suunnattu varhaiskasvatusikäisten lasten vanhemmille. Kanelin toiminnan tavoitteet ovat ajankohtaisia myös tarkasteltaessa kotoutumista käsittelevää tutkimusta, jonka mukaan suomen kielen opiskeluun tulisi sisältyä yhteisöllisyyden ja saavutettavuuden elementit ja samalla koulutus tulisi toteuttaa mahdollisimman osallistujalähtöisesti kohderyhmän elämäntilanne huomioiden.

6 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyömme tarkoituksena on kehittää suomen kielen opettamisen ja oppimisen käytäntöjä suunnittelemalla, testaamalla ja arvioimalla vapaaehtoiseen ohjaamiseen ja osallistumiseen perustuvaa Toisto-materiaalia. Tavoitteenamme on suunnitella neljä Toisto-tuokiota, joiden kirjallinen ja kuvallinen materiaali kiinnittyy lapsen arkea, vanhemmuutta ja päiväkotia käsitteleviin aihealueisiin. Arvioidaksemme tuottamiemme Toisto-tuokioiden toimivuutta, järjestämme neljä ohjaukset Kotoklubi Kanelissa, joka tekee yhteistyötä työväenopiston maahanmuuttajakoulutuksen yksikön kanssa. Työväenopistolla toimii arabian- ja somali-ankielisille äideille suunnatut vertaisryhmät, joille ohjaamme työstämämme tuokiot.

Opinnäytetyön valmistumisen myötä tavoitteena on, että suunnittelemamme kirjallinen ja kuvallinen Toisto-materiaali jää Opettajat ilman rajoja ry:n vapaaehtoisten kielioppaiden käyttöön. Kahden tuokiomme käsikirjoitukset ja sanastomonistukset julkaistaan suomenkielisanootervetuloa -alustalla osana Toisto-tuokioiden kokonaisuutta, jolloin materiaali on kaikkien ladattavissa ja käytettävissä. Opettajat ilman rajoja ry:n *Osallisuuden kieltä oppimassa* -hankkeesta on varattu

erillinen budjetti materiaalin taittamiseen ja jakamiseen liittyvien kustannusten kattamiseen ja tämä budjetti on kohdistettu kahdelle ensimmäisenä valmistuneelle tuokiolle. Nämä tuokiot ovat *Lapsi leikkii päiväkodissa* ja *Tiistai on retkipäivä*. Tämän lisäksi materiaali jää kokonaisuudessaan Toisto-opetukseen keskittyneen Kotoklubi Kanelin käyttöön, jolloin leikkipuisto-ohjaajat voivat hyödyntää sitä Toisto-opetuksensa tukena.

Tuokioiden tarkoituksena on tarjota äideille tasavertainen mahdollisuus suomen kielen oppimiseen ja Toisto-metodin vuorovaikutuksellisen luonteen vuoksi vahvistaa myös yhteisöllisyyttä ja sosiaalisten verkostojen olemassaoloa. Varhaiskasvatukseen ja vanhemmuuteen liittyvän dialogin näkyväksi tekeminen Toistotuokioissa tarjoaa äideille mahdollisuuden oppia varhaiskasvatukseen, lapsen kasvuun ja kehitykseen sekä vanhemmuuteen liittyvää keskeistä sanastoa. Tämän voidaan nähdä tukevan kommunikaatiota kasvatusyhteistyössä tapahtuvissa spontaaneissa arjen tilanteissa. Kuten edellä on todettu, kielen oppiminen taas vaikuttaa myönteisesti kotoutumiseen. Opinnäytetyömme tavoitteena onkin ottaa kantaa problematiikkaan, jossa kielen oppiminen ei ole tutkitusti ole kaikkien saatavilla ja saavutettavissa. Näemme, että työelämälähtöinen opinnäytetyömme kehittää haavoittuvassa asemassa olevan ihmisryhmän kielen oppimisen mahdollisuuksia.

7 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Olemme pyrkineet reflektiivisyyteen koko opinnäytetyömme toteutusprosessin ajan kiinnittämällä huomiota materiaalin teemojen ajankohtaisuuteen, valitsemiemme sisältöjen ymmärrettävyyteen sekä materiaalin käytettävyyteen osana lähi- ja etäopetusta. Olemme osallistaneet yhteistyökumppanimme työhömmepyytämälle heiltä palautetta niin työmme suunnittelu- kuin toteutusvaiheissa. Saamamme palautteen pohjalta olemme arvioineet, ovatko tuokiot relevantteja valitsemallemme kohderyhmälle ja soveltuvatko ne osaksi Toisto-metodin kokonaisuutta. Kohderyhmältä saadun palautteen perusteella taas olemme päätelleet,

ovatko toteuttamamme tuokiot riittävän ymmärrettäviä ja johdonmukaisia. Yhteisöllisyyteen perustuvan reflektion kautta olemme lopulta arvioineet, voivatko suunnittelemamme ja toteuttamamme tuokiot tukea kasvatusyhteistyötä ja edistää äitien kotoutumista.

Reflektiivisyys mahdollistaa toiminnan kehittämisen, sillä sen avulla työn laatu pyritään varmistamaan. Refleктоimalla jo työstettyä ja kehitettyä toimintaa voidaan sitä tarvittaessa uudelleen suunnitella. (Heikkinen 2018, s. 226.) Reflektionilla tarkoitetaan yleisesti ajattelun, ajatussisältöjen ja toiminnan lähtökohtien ja perusteluiden tarkastelua ja pohtimista ja se edellyttää aina vuorovaikutusta vertaisten ja ympäristön kanssa (Huovinen & Seppä 2015, s. 255). Näin ollen reflektiivistä tapaa työskennellä kuvaa myös keskeisesti yhteisöllisyys (Heikkinen 2018, s. 226).

7.1 Toiminnallinen ja kehittävä opinnäytetyö

Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on ohjeistaa tai opastaa käytännön toimintaa sekä järjestää ja järjeistää sitä. (Airaksinen & Vilkka 2003, s. 9–10.) Toiminnallisissa opinnäytetöissä toteutustavalla tarkoitetaan keinoja, joilla materiaali esimerkiksi oppaan, ohjeistuksen tai tapahtuman sisällöksi hankitaan. Yhtäältä toteutustavoilla viitataan keinoihin toteuttaa opas, ohjeistus tai tapahtuma. Opinnäyte laaditaan yleensä jollekin kohderyhmälle, joka määrittää materiaalin, tuotteen tai tapahtuman sisällön. (Airaksinen & Vilkka 2003, s. 40.)

Opinnäytetyön kohderyhmältä kerätään palautetta, jotta työn arviointi ei jäisi ainoastaan tekijöiden subjektiivisten tulkintojen varaan (Airaksinen & Vilkka 2003, s. 155–157). Toiminnallista opinnäytetyötä kuvaakin keskeisesti työn prosessin jatkuva arviointi. Työssä pyritään perustelemaan, miten alkuperäisiä tavoitteita on matkan aikana muutettu ja miksi. Opinnäytetyön prosessia voi arvioida esimerkiksi ammatillisen merkittävyyden näkökulmasta, innovatiivisuuden ja oivaltavuuden näkökulmasta tai sen pohjalta, onko kehittämistyö toteutukseltaan vastannut tavoiteltua tarvetta. (Airaksinen & Vilkka 2003, s. 155–157.)

Suomessa toiminnallista tutkimusta on hyödynnetty paljon ammattikorkeakoulujen opinnäytetöissä, jolloin siihen on viitattu tutkimuksellisenä kehittämistoimintana tai toiminnallisen opinnäytetyön prosessina. Erityisen suosittua toimintatutkimuksen tekeminen on ollut kasvatuksen ja koulutuksen alalla, sillä tämä on tarjonnut tutkimuksen tueksi tarkoituksenmukaisen sosiaalisen yhteisön kuten koulun, jonka toiminnan kehittämiseksi toimintatutkimusta on ollut luontevaa käyttää. (Heikkinen 2015, s. 215–219.)

Omassa opinnäytetyössämme kehitämme olemassa olevaa suomen kielen opetukseen keskittyvää Toisto-materiaalia luomalla siihen uutta sisältöä, joka tulee Opettajat ilman rajoja ry:n käyttöön. Otamme siten opinnäytetyöllämme kantaa tuotettuun tietoon ja käytäntöihin suomen kielen oppimisen aiheesta kehittämällä sitä varhaiskasvatuksen, päiväkodin arjen ja vanhemmuuden näkökulmista. Samalla kehitämme Kotoklubi Kanelin toimintaa, sillä testaamalla suunnittelemissamme tuokioita kotiäitiryhmissä, luomme myös uutta sisältöä myös Kanelin toiminnalle. Kotoklubi Kanelin toiminnassa mukana olevat Helsingin kaupungin positiivisen diskriminaation ohjaajat kertoivatkin, että tuokioiden testaamisen jälkeen materiaaliamme on tarkoitus hyödyntää leikkipuistotoiminnan alla. Yhtäältä he toivat esille, että työstämämme etätuokiot loivat heille uuden toimintamallin opettaa Toisto-tuokioita etänä erilaisissa kotivanhempiryhmissä.

7.2 Toisto-tuokioiden suunnittelu

Tuokioiden runkona olemme käyttäneet valmiita Toisto-menetelmän käsikirjoituksia, jotka ovat saatavilla verkossa suomenkielisanootervetuloa -alustalla. Suunnittelua ohjasi se, että halusimme tuottaa mahdollisimman yhdenmukaisen materiaalin suhteessa olemassa olevaan Toisto-materiaaliin esimerkiksi säilyttämällä opetustuokioiden perusrungon, jossa ensin opiskellaan sanastoa, sitten rakennetta ja lopuksi dialogia. Näin ollen halusimme varmistaa, että materiaalista muodostuisi selkeä ja johdonmukainen kokonaisuus sen käyttäjälle eli vapaaehtoiselle kielioppaalle ja leikkipuiston ohjaajalle sekä tietysti vanhemmalle itselleen. Koska olemassa olevassa Toisto-materiaalissa oli suhteellisen vähän opetuskuvia, jotka liittyvät aihepiireiltään lapsen kasvuun, päiväkodin arkeen ja

vanhemmuuteen, päädyimme käyttämään tuokioissamme runsaasti Papunetin ilmaista kuvallista materiaalia mallintaaksemme sanastoa ja dialogia. Papunetin kuvamateriaalista koostimme käsikirjoitusten tueksi kuvalliset sanastomonisteet, joiden kautta vanhempi voisi kotona kerrata Toisto-tuokiossa oppimaansa.

Lähetimme suunnitteluvaiheessa käsikirjoitukset ja sanastomonisteet sähköpostitse yhteistyökumppaneillemme eli Kotoklubi Kanelin, Opettajat ilman rajoja ry:n ja Helsingin yliopiston asiantuntijoille palautteen saamiseksi. Saimme kirjallista palautetta tuokioiden rakenteista, kuvista ja sisällöistä sähköpostitse sekä tuokioiden käsikirjoitukseen sisällytettynä kommentteina. Palautteen pohjalta muokkasimme tuokioiden materiaalia entistä ymmärrettävämpään ja helpommin lähestyttävään muotoon.

Lapsi leikkii päiväkodissa -tuokion tavoitteena on tarjota tukea ja sanastoa sellaisiin vuorovaikutustilanteisiin, joissa esimerkiksi lasta viedään päiväkotiin tai haetaan päiväkodista. Alun perin tuokion piti kuvata ainoastaan lapsen tekemistä kuten leikkimistä, laulamista ja rakentelua. Helsingin yliopiston asiantuntija kuitenkin ehdotti, että tuokiossa voisi olla edustettuna myös lapsen lähipiiri, jolloin siinä opeteltaisiin esimerkiksi ilmaisemaan ”*Hoitaja askartele*”, ”*Äiti syö*”, ”*Isä juoksee*” tai ”*Opettaja piirtää*”. Palautteen myötä tuokiosta tuli sisällöltään rikkaampi ja sen käyttöaste laajeni. Kun aluksi suunnittelimme, että lapsen toiminnan kuvataan tapahtuvan ainoastaan *kotona*, *päiväkodissa* ja *ulkona*, palautteessa myös ehdotettiin lisäämään tuokioon ilmaukset ”*sisällä*”, ”*nukkarissa*”, ”*eteisessä*” ja ”*portaissa*”. Palautteen ansiosta tuokiossa opitaan nyt esimerkiksi rakenteet ”*Lapsi leikkii päiväkodissa*”, ”*Lapsi nukkuu kotona*”, ”*Äiti tanssii sisällä*” ja ”*Hoitaja pukee eteisessä*”.

Lapsi leikkii päiväkodissa -tuokioon piti lisäksi aluksi tulla mukaan vuorokaudenajat, jolloin ilmaistu ja opittu fraasi olisi esimerkiksi *Lapsi nukkuu yöllä kotona*. Huomasimme kuitenkin pian tuokion rakennetta harjoitellessamme, että vuorokaudenaikojen opiskelu voisi tehdä sisällöstä liian laajan, sillä kyseiseen tuokioon sisältyi jo verbien ja paikanmääreiden opiskelua. Lisäksi keskustelimme kahdestaan, että yksittäisen sanan kuten verbin opettaminen vaatisi todennäköisesti paljon havainnollistamista. Esimerkiksi lasten tekemistä päiväkodissa tyypillisesti

kuvaava sana kuten *"muovailta"* voi olla monelle merkitykseltään täysin uusi. Jouduimme sopivia kuvia valitessamme pohtimaan tarkkaan, mikä kuva esittäisi sanaa muovailta mahdollisimman ymmärrettävästi. Esimerkiksi pelkkiä käsiä ja muovailuvahaa esittävä kuva voisi antaa miellelyhtymän, että joku leipoisi. Koska tarpeeksi selkeän kuvan löytäminen osoittautui haastavaksi, päädyimme siihen tulokseen, että havainnollistaaksemme sanan merkitystä toisimme tuokioihin oikeat ja sopivat tarvikkeet kuten muovailuvahat.

"Tiistai on retkipäivä" -tuokion tavoitteena on, että vanhempi oppii, miten sanoitetaan päiväkodin lähitulevaisuuden tapahtumia. Koimme päiväkodin viikkorytmiin liittyvän sanaston oppimisen tärkeäksi aiheeksi opiskella, sillä sen avulla vanhempi kykenisi ennakoimaan päiväkodin arjen toimintoja. Tuokiossa opitaan viikonpäivät sekä sanastoa päiväkodin keskeisistä tapahtumista kuten *retki, satuhetki, jumppa* ja *juhla*. Osallistuja oppii lopulta ilmaisemaan fraasin kuten *"Maanantai on jumppapäivä"*, *"Tiistai on retkipäivä"* ja *"Keskiviikko on satupäivä"*. Tuokioon on lisäksi työstetty lisäelementti, joka voidaan tarvittaessa opiskella seuraavalla opetuskerralla. Tällöin vanhempi oppii vastaamaan kysymykseen *"Mitä tiistaina otetaan mukaan päiväkotiin?"* esimerkiksi *"Tiistai on retkipäivä. Tiistaina otamme mukaan repun, eväät ja vesipullon"*. Alun perin suunnittelimme tämän osion sisältyvän tuokion rakenteeseen, mutta Opettajat ilman rajoja ry:n asiantuntijalta saamamme palautteen mukaisesti teimme siinä ns. vapaaehtoisen extra-osion, sillä tuokiosta olisi muuten tullut melko pitkä.

Tiistai on retkipäivä -tuokion kohdalla lisäksi pohdimme pitkään, miten saisimme sisällön mahdollisimman ymmärrettäväksi sanojen taivutuksien osalta. Tuokiossa käyttämämme verbi *ottaa mukaan* oli alun perin kirjattu passiiviin eli *otetaan mukaan*, jotta sitä seuraava substantiivi olisi perusmuodossa eli esimerkiksi *"Tiistaina otetaan mukaan eväät ja reppu"*. Näin osallistujan ei tarvitsisi omaksua substantiivin taivutus päätettä vaan hän oppisi yhdistämään sanan ensisijaisesti sen perusmuotoon. Saimme palautetta Kotoklubin Kanelin asiantuntijoilta, että rakenteesta tulisi kuitenkin helpommin lähestyttävä ja käytettävä, jos se opittaisiin heti me-muodossa. Näin ollen rakenne kuuluisi *"Torstai on satupäivä. Torstaina otamme mukaan kirjan"*. Myös Helsingin yliopiston asiantuntijalta saamassamme palautteessa mainittiin, että riippumatta siitä, onko sanassa taivutus pääte tai ei,

tietty ilmaus tulee opettaa siten, kuin se kieliopillisesti lausutaan. Päädyimme asiantuntijapalautteiden pohjalta käyttämään rakenteessa me-muotoa.

Hahmotellessamme tuokioiden ideoita ja teemoja, pohdimme aluksi kahden viimeisen tuokion aiheiden liittyvän perheenjäsenten esittelyyn liittyvän sanaston tai lapsen vaatetukseen liittyvien ilmauksien opiskeluun. Kotoklubin Kanelin positiivisen diskriminaation ohjaajilta saimme kuitenkin hyvän idean, että voisimme ainakin toisessa tuokiossa keskittyä lapsen tunteiden vastaanottamiseen liittyvään sanastoon. Tuokion *"Otan syliin"* tarkoituksena on käydä läpi lapsen tunnetiloja esimerkiksi ilmaisuin *"Lapsi itkee"*, *"Lapsi on levoton"* tai *"Lapsi kiukuttelee"*. Tuokiossa vanhempi oppii sanallistamaan paitsi lapsen tunnetilan myös kuvailemaan, miten hän erilaisiin tunneilmaisuihin vanhempana vastaa. Tämän tuokion tavoitteena onkin tukea vanhemman mentalisaatiokykyä esimerkiksi opettamalla vanhemmille tunteeseen reagoimiseen liittyviä fraaseja kuten *"Otan syliin"*, *"Olen lähellä"*, *"Silitän"* ja *"Annan halin"*.

Viimeiseksi suunnittelemassamme tuokiossa halusimme jatkaa tunteiden sanoittamisen teemalla. Tuokion *"Kuinka voit?"* tavoitteena on nostaa esille äiti ja hänen tunteensa. Tuokiossa vanhempi oppii kertomaan niin positiivisista kuin negatiivisistakin tunteistaan suomeksi. Lisäksi hän oppii kysymään *"Kuinka voit?"* ja *"Voinko auttaa?"* sekä vastaamaan jälkimmäiseen kysymykseen sanoin *"Kyllä"* ja *"Ei"*. Halusimme tämän tuokion avulla rohkaista ja kannustaa vanhempaa puhumaan avoimesti kaikenlaisista tunteistaan esimerkiksi varhaiskasvattajalle. Näimme lisäksi, että avun pyytämiseen liittyvien kysymysten oppiminen voisi madaltaa vanhemman kynnystä pyytää apua, mikäli hän kokisi haastavia tunnetiloja liittyen esimerkiksi omaan vanhemmuuteensa tai jaksamiseensa. Tämän tuokion aihe tuntui merkittävältä koko työtämme ajatellen – ovathan työmme kohderyhmänä kotiäidit. *Otan syliin ja Kuinka voit?* -tuokioiden materiaalista saimme Opettajat ilman rajoja ry:n ja Kotoklubi Kanelin asiantuntijoilta palautetta, että ne ovat rakenteiltaan selkeät ja sisältö on helposti ymmärrettävää.

Kaiken kaikkiaan suunnittelemiemme tuokioiden käsikirjoitukset ja sanastomisteet saivat osakseen positiivista palautetta. Kotoklubi Kanelin asiantuntijat kokivat, että tuokioiden teemat toimisivat peilinä vanhemmalle ja vanhempi voisi

niiden kautta reflektoida omaa vanhemmuuttaan. Saimme Opettajat ilman rajoja ry:n asiantuntijalta lisäksi palautteen, että materiaalit soveltuisivat hyvin jatkoksi olemassa oleviin Toisto-tuokioihin ja ne voitaisiin taittaa, painattaa ja julkaista Toisto-menetelmän verkkoalustalla. Jo suunnitteluvaiheessa koimme, että olimme onnistuneet luomaan materiaalin, joka olisi sisällöltään ja teknisiltä ratkaisuiltaan käyttökelpoinen suomen kielen oppimiseen.

Seuraavaan taulukkoon (1) on eritelty tarkemmin, mitä sanoja ja fraaseja kukin tuokio pitää sisällään sekä mitä kyseisillä tuokioilla tarkalleen ottaen tavoitellaan:

Taulukko 1. Yhteenveto tuokioiden aiheista, rakenteesta ja tarkoituksesta

Tuokion nimi	Mitä opitaan?	Miksi opitaan?
Lapsi leikkii päiväkodissa	<p>-Substantiivit: <i>lapsi, äiti, isä, nalle, pupu, hoitaja ja opettaja</i></p> <p>-Olemista ja tekemistä kuvaavat verbit esim.: <i>olla, leikkiä, syödä, juoda, nukkua, pukea</i></p> <p>-Substantiivien ja verbien käyttäminen paikanmäärään yhteydessä esim. <i>Lapsi / opettaja / hoitaja leikkii päiväkodissa.</i></p> <p>-Lisäksi opitaan kysymään: <i>Missä lapsi / äiti / pupu jne. on? Mitä lapsi / äiti / pupu jne. tekee? sekä vastaamaan kysymykseen: "Lapsi on päiväkodissa. Lapsi as-kartelee."</i></p>	<p>-Osallistuja oppii, kuinka ilmaistaan lapsen tai lapsen läheisen arkipäivään liittyvää tekemistä kotona, päiväkodissa, eteisessä, nukkarissa, sisällä ja ulkona. Opittuja sanoja ja fraaseja on mahdollista käyttää kommunikoinnin tukena esimerkiksi varhaiskasvatuksessa tai missä tahansa tilanteessa, jossa vanhempi tai muu henkilö sanoittaa lapsen arkeen liittyvää tekemistä.</p>
Tiistaina on retkipäivä	<p>-Viikonpäivät sekä substantiivit <i>jumppa, retki, satu, juhla, lelu</i></p>	<p>-Osallistuja oppii kuvaamaan suomeksi päiväkotiviikon tapahtumia ja kertomaan, mitä lapsi tarvitsee päiväkotiin</p>

	<p>Substantiivien käyttäminen olla-verbin yhteydessä esim.: <i>Maanantai on jumppapäivä</i></p> <p>-Lisäksi opitaan kysymään: <i>Mitä otamme mukaan päiväkotiin?</i> ja vastamaan esim.: <i>Maanantaina otamme mukaan vesipullon ja shortsit.</i></p>	<p>mukaan eri päivinä. Opittuja sanoja ja fraaseja on mahdollista käyttää kommunikoinnin tukena esimerkiksi varhaiskasvatuksessa tai missä tahansa tilanteessa, jossa vanhempi tai muu henkilö sanoittaa lapsen viikkorytmiä erilaisine tapahtumineen.</p>
Otan syliin	<p>-Substantiivi "<i>lapsi</i>"</p> <p>-Lapsen tunnetilaa kuvaavat verbit hän -muodossa: "<i>kiukuttelee</i>", "<i>itkee</i>", "<i>pelkää</i>", "<i>puree</i>", "<i>on levoton</i>".</p> <p>-Lisäksi opitaan kysymään: <i>Mitä teen?</i> ja vastamaan: <i>"Otan syliin", "Silitän", "Olen lähellä", "Laulan"</i> ja "<i>Annan halin</i>".</p>	<p>-Osallistuja oppii vastaamaan lapsen tunnetiloihin kuten suruun tai kiukuun suomeksi. Opittuja sanoja ja fraaseja on mahdollista käyttää kommunikoinnin tukena missä tahansa tilanteessa, jossa vanhempi tai kuka tahansa muu henkilö sanoittaa omaa reagointiaan esimerkiksi lapsen itkiessä tai kiukutella.</p>
Kuinka voit?	<p>-Tunnetilaa kuvaavat adjektiivit kuten <i>surullinen, uupunut, stressaantunut</i></p> <p>- Opitaan ilmaisemaan rakenne esim. "<i>Olen stressaantunut</i>".</p> <p>-Lisäksi opitaan kysymään: <i>Kuinka voit?</i> ja <i>Voinko auttaa?</i> sekä vastaamaan kysymykseen <i>voinko auttaa:</i> <i>Kyllä kiitos.</i> <i>Ei kiitos.</i></p>	<p>-Osallistuja oppii sanoittamaan suomeksi erilaisia tunnetilojaan ja kysymään, kuinka toinen jaksaa. Opittuja sanoja ja faaseja on mahdollista käyttää kommunikoinnin tukena missä tahansa tilanteessa, jossa vanhempi tai muu henkilö sanoittaa esimerkiksi väsymystään ja stressiään vaikkapa varhaiskasvattajalle.</p>

Suunnittelemamme Toisto-materiaali palvelee lähiopetusta. Myös suomenkielisanoo-tervetuloa alustalta löytyvät olemassa olevat Toisto-tuokit on alun perin

suunniteltu lähiopetuksessa käytettäväksi. Koronasta johtuen jouduimme kuitenkin pohtimaan, kuinka materiaali toimisi etäyhteyden varassa tapahtuvassa opetuksessa, sillä ohjattavat tuokiot toteutettaisiin ilman kasvokkain tapahtuvaa kontaktia. Hylkäsimme etätuokioita suunnitellessamme esimerkiksi käsikirjoituksissa mainitun puhuvan sanakirjan käytön työvälineenä, sillä jokainen äiti osallistuisi ryhmään omalta kotikoneeltaan tai laitteeltaan käsin. Päättelimme, että voisimme tarvittaessa pyytää yksittäistä osallistujaa toistamaan tietty sana tai rakenne etäalustalle kirjautumiseen vaadittavan nimen perusteella.

Harjoittelimme tuokioita kahdestaan moneen otteeseen ennen varsinaisten tuokioiden ohjaamista. Tulostimme kuva kвалta jokaisen tuokioon tarvittavan materiaalin Papunetistä. Vähensimme tarvittaessa käsikirjoituksiin kirjattuja verbejä ja substantiiveja, sillä halusimme, että tuokion rakenne pysyisi mahdollisimman selkeänä ja hallittavissa. Ajattelimme, että etäyhteydessä tapahtuvat vuorovaikutus vaatisi ohjaukselta enemmän, sillä meillä oli työskentelyalustana ainoastaan tietokoneemme näyttö ja visuaalisen materiaalin sekä muun rekvisiitan tulisi mahtua yhtäaikaaisesti näkymään. Samalla halusimme, että äidit näkisivät kasvomme, jotta he voisivat näytetyn kuvan lisäksi lukea huulilta, kuinka opiskeltava sana lausuttaisiin.

Etätuokioihin valmistautuessamme ohjasimme Teams -alustalla testituokion Kotoklubi Kanelin positiivisen diskriminaation ohjaajille, jotka kommentoivat tuokion sisällön ymmärrettävyyttä ja ohjaustamme. Tuokiosta saamamme palautteen mukaisesti meidän tulisi varsinaisia tuokioita äideille ohjatesamme kiinnittää huomiota rauhalliseen ja selkeään puherytmiin ja artikulointiin, sopivaan tilan valaistukseen sekä selkeään ohjeistukseen tuokion kulusta ja rakenteesta. Koimme palautteen todella hyödylliseksi. Sen ansiosta osasimme esimerkiksi jokaisen tuokion alussa liikekieltä hyväksi käyttäen ohjeistaa, missä järjestyksessä opiskeltavia asioita tuokion aikana toistetaan: *”Minä Hanan sanon, sinä Jenni toistat ja sitten te kaikki toistatte”*.

7.3 Toisto-tuokioiden toteutus

Ohjasimme tuokiot Kotoklubi Kanelin alaisuudessa kahdelle kotiäitiryhmälle, jotka ovat mukana Helsingin kaupungin työväenopiston maahanmuuttoyksikön vertaisryhmätoiminnassa. Tiedotimme tuokioista vertaisryhmätoiminnan vertaisohjaajia, jotka välittivät tiedon kunkin päivän tuokiosta äitiryhmälle. Tuokioiden ohjaus ajoittui helmikuun ensimmäiselle viikolle. Toteutimme tuokiot Google Meet -alustalla, sillä äidit olivat oppineet käyttämään tätä verkkoalustaa kokouksissaan etänä vertaisryhmissään muutamia kertoja viikossa. Halusimme tällä varmistaa, että jokainen pääsisi osallistumaan tuokioihin eikä esteeksi muodostuisi se, ettei alustaa osattaisi käyttää.

Tuokioita oli neljä, joten pääsimme testaamaan kaikki suunnittelemamme materiaalit. Yksi tuokiosta ohjattiin arabiankieliselle kotiäitiryhmälle ja kolme muuta somalinkieliselle ryhmälle. Suhdelukuun vaikuttivat ryhmien päällekkäiset aikataulut. Jokaisen tuokion ohjaukseen kului aikaa noin 30 minuuttia ja niihin osallistui keskimäärin 10 äitiä. Osallistujien lisäksi tuokiossa läsnä oli ryhmien arabian- tai somalinkieliset vertaisohjaajat, Kanelin positiivisen diskriminaation ohjaajat sekä vaihteleva määrä eri leikkipuistojen ohjaajia. Leikkipuiston ohjaajat olivat mukana oppiakseen etäopetusmuodon, sillä Kotoklubi Kaneli aikoo aloittaa kevään aikana etänä Toisto-tuokiot leikkipuistojen asiakasperheille. Ohjaajat, joita oli läsnä tuokioissa noin 1–5 henkilöä, osallistuivat tuokioihin ns. sivusta seuraajina. Äitien suomen kielen taitotaso vaihteli. Osa äideistä ei osannut sanaakaan suomea, osa pystyi esittelemään itsensä suomeksi ja osa tiesi jo vähän enemmän.

Ensimmäinen tuokio toteutettiin somalinkielisille kotiäideille ja tuokion teemaksi valikoitui *Otan syliin*. Paikalla oli 10 osallistujaa, ryhmän vertaisohjaaja sekä muut ohjaajat. Osa äideistä ymmärsi joitakin sanoja suomeksi, mutta suurimman osan suomen kielen taito oli heikkoa. Tuokio sujui aikataulun ja suunnitelmien mukaisesti eli puolessa tunnissa käytiin läpi tarvittava sanasto ja rakenne. Osallistujat olivat sitoutuneita opetukseen ja halusivat myös oppia sanastosta poikkeavia ilmauksia. Esimerkiksi yksi äideistä halusi tietää, miten ilmaistaan, kun lapsi vietään sänkyyn. Tuokion aiheen soveltuvuus kohderyhmälle tuli esille keskustelussa. Eräs osallistuneista äideistä kertoi, että piti parhaillaan itkevää lastaan sylissään. Tämä tapahtuma oli myös yksi tuokion opittavista sisällöistä: ”*Lapsi*

itkee”, *”Mitä teen?”*, *”Otan syliin*”. Äidit halusivat käydä läpi sanastoa myös oman äidinkielenensä avulla. Tämän pystyimme toteuttamaan, sillä toinen meistä puhuu somalin kieltä äidinkielenään sekä paikalla oli somalinkielinen ja suomea puhuva ryhmän vertaisohjaaja. Huomasimme, että osa sanoista oli vaikea lausua ja ääntää. Esimerkiksi sanan *kiukutella* merkitystä oli vaikeaa selittää, jopa somaliaksi. Tuokion tähti oli lasta esittävä värikäs nukke, jonka avulla havainnollistettiin esimerkiksi lapsen syliin ottamista tai silittämistä. Nukke sai paljon ihastusta osakseen.

Toiseen tuokioon *Kuinka voit?* osallistui arabiankielisiä äitejä yhteensä 10 sekä heidän arabiaa ja suomea puhuva ryhmän vertaisohjaaja. Lisäksi tuokiossa olivat läsnä muut ohjaajat. Äidit osallistuivat tuokioon aktiivisesti ja opettelivat uusia sanoja avoimin mielin. Tämänkin tuokion sisältö paljastui ajankohtaiseksi. Esimerkiksi yksi äiti kertoi, että häneltä oli varhaiskasvatuskeskustelussa opettaja kysynyt *”Kuinka voit”* eikä hän tiennyt kyseisen kysymyksen merkitystä. Nyt hänelle tuokion myötä valkeni, mitä kysymyksellä oikein tarkoitetaan ja miten siihen voi vastata. Äidit innostuivat tuokion aikana oma-aloitteisesti kuvailemaan ajatuksiinsa ja tunteitaan vanhemmuudesta. Esimerkiksi yksi äiti totesi *”Olen kyllästynyt. Minulla on kolme lasta”*, johon toinen äiti nauraen vastasi *”Minä myös vaikka minulla on vain yksi lapsi”*. Tämän tuokion yleinen ilmapiiri oli rento, mukava ja hauska.

Kolmanteen tuokioon *Lapsi leikkii päiväkodissa* osallistui 11 äitiä, vertaisohjaaja sekä muut ohjaajat. Tämänkin tuokio sujui suunnitelmien mukaisesti ja rennolla otteella. Osallistujat omaksuivat melko lailla heti tuokion kulun ja sisällön, mikä kertoi suunnitellun rakenteen onnistumisesta. Monelle tuokioon osallistuneille sanat olivat täysin uusia ja tuntemattomia, joten varasimme kertaukselle ja toistamiselle runsaasti aikaa. Käytimme rekvisiittana lasta esittävää nukkea, askartelutarvikkeita ja muovailuvahaa. Alun perin pohtimamme muovailu -sanan merkitys herätti yllättäen paljon keskustelua tuokion aikana. Äidit olivat uteliaita sanan suhteen ja pohtivat omalla äidinkielellään, mitä *muovailu* -sana tarkoittaa somalian kielellä. Tästä syntyi vilkasta keskustelua ja lopulta selvisi, ettei tälle sanalle itseasiassa ole tarkkaa ilmausta somalian kielessä. Äidit kokivat nuken käytön tässäkin tuokiossa piristäväksi elementiksi.

Viimeiseen vetämäämme tuokioon *Tiistai on retkipäivä* osallistui kahdeksan äitiä, vertaisohjaaja ja muut ohjaajat. Olimme suunnitelleet, että vedämme tuokiosta vain yhden osan, koska tuokioon sisältyi runsas määrä kuvallista materiaalia ja oletimme, että sitä on liikaa yhteen tuokioon nähden. Kysyimme kuitenkin tuokion aikana, haluavatko äidit opiskella vielä tuokion toisen osan *”Mitä maanantaina otamme mukaan päiväkotiin? Maanantaina otamme mukaan vesipullon ja t-paidan”* ja he vastasivat tähän myöntävästi. Äidit keksivät tuokion aikana myös lisää uusia fraaseja olemassa olevaan materiaaliin kuten *”Lauantaina on saunapäivä”* tai *”Sunnuntaina on viikonloppu”*, mikä toisaalta kertoi heidän olemassa olevasta suomen kielen taidostaan ja toisaalta motivaatiostaan osallistua ja sitoutua opiskeluun.

7.4 Palaute ja arviointi

Keräsimme äideiltä jokaisen tuokion päätteeksi suullisesti palautteen, minkä mahdollisti molemmissa ryhmissä mukana olevat vertaisohjaajat, jotka puhuivat sekä suomea että äitien omaa äidinkieltä eli somalia tai arabiaa. Myös toinen meistä on äidinkieleltään somalinkielinen, joten pystyimme tarvittaessa hyödyntämään kaksikielisyyttä kolmen tuokion palautteen keruussa. Kysyimme palautetta lisäksi suomeksi peukku -tekniikalla. Mikäli äiti koki tuokion hyväksi, hän näytti peukkuja ylös, mikäli se oli hänestä keskinkertainen, hän näytti peukkuja sivulle tai mikäli äitien mielestä tuokio olisi huono, hän näytti peukkuja alas. Saimme tuokioista pelkästään ylös nostettuja peukkuja palautteeksi, joten voimme tämän pohjalta todeta tuokioiden onnistuneen todella hyvin niin sisällön ymmärrettävyyden kuin ohjauksemme osalta.

Äitien suullisen palautteen mukaan tuokioiden ohjaus oli johdonmukaista ja selkeää ja he kertoivat oppineensa paljon uusia sanoja ja ilmauksia. Lisäksi äidit toivoivat, että he voisivat tulevaisuudessa opiskella lisää suomea aiheista, jotka he mielsivät ajankohtaisiksi ja sovellettaviksi omaan elämäänsä. Äitien mielestä nukke oli hyödyllinen väline opiskella suomen kieltä, joten rekvisiitta auttoi havainnollistamaan opittua sanastoa. Palautteessa tuli myös esille, että sanojen

toistaminen ja kuvilla havainnollistaminen auttoi heitä muistamaan opittua paremmin. Äitien mukaan Toisto-metodi olikin hyvä tapa oppia suomen kieltä. Yksi äideistä harmitteli kovasti yhden tuokion päätteeksi, ettei ollut edellisenä kertana päässyt mukaan toimintaan ja toivoi, että kyseisen tuokion asioita kerrattaisiin vielä uudelleen. Voimme tästä päätellä, että olimme sekä onnistuneet suunnittelemaan sisällöltään mielenkiintoisia ja tarpeellisia tuokioita että meidän seurassamme oli mukava opiskella suomen kieltä. Eräs äiti esimerkiksi kertoi, ettei ollut nukkunut yöllä hyvin, mutta halusi silti osallistua tuokioon. Nähdessään tuokion aiheen vertaisohjaajan ilmoituksessa hänelle tuli tunne, että hän halusi tietää aiheesta lisää ja osallistui tuokioon väsymyksestään huolimatta.

Kotoklubi Kanelin positiivisen diskriminaation ohjaajilta sekä vertaisryhmätöinnän vertaisohjaajilta saimme tuokioista positiivista palautetta tuokioiden jälkeen sähköposteihimme. Alle olemme koonneet kommentteja palautteesta:

”Oli kyllä tosi kiva ja ryhmäläiset kokivat teidän tuokionne hyödylliseksi.”

”Osaatte esiintyä hyvin ja rauhallisesti. Oli miellyttävä kuunnella ja katsoa.”

”Huomasit, että eihän ne aivan helppoja sanoja olleetkaan lausua ja muistaa.”

”Hyvin handlattu kaikki extra kysymykset. Innolla seuraavaan!”

”Hyvin jäi mieleeni, kun joku äideistä sanoi tiistaina että ”en tiennyt etukäteen kuin yhden sanan, muut sanat uusia.” Tämä tärkeää. Nämä teidän vetämät tuokiot ovat olleet meille kunnan kick startti ja toivottavasti saamme Helsingin kaupungin oman Kanelin käyntiin lähipäivinä Teamsissa.”

”Tuo tekniikan ”rutina” oli harmittavaa niin ehkä voisi ensikerralla mainita mikeistä? Voisi vinkata, että mikin voi pitää kiinni, kunnes on oma vuoro.”

Saatu palaute oli kokonaisuudessaan positiivista ja siinä otettiin huomioon niin tuokioiden sisältö kuin tapamme ohjata tuokioita. Lisäksi tuokiot osoittivat, että opetettavat aiheet olivat osalle äideistä ennalta tuntemattomia ja tuokiot tarjosivatkin äideille mahdollisuuden oppia uutta arkielämän sanastoa. Viimeisessä kommentissa esille tulee tärkeä huomio tekniikan toimivuudesta. Emme itse kuulleet mainittua rutinaa, mutta internet-yhteys saattoi joidenkin kohdalla muuttaa äänenlaatua, mikä oli valitettavaa. Monilla saattoi myös unohtua mikki päälle, jolloin muiden korviin kantautui esimerkiksi puhetta tai lapsen itkua. Tämä oli

kuitenkin korjattavissa, kun pyysimme osallistujia vaimentamaan mikrofoneja. Erään tuokion aikana äidit totesivat, etteivät kuulleet kunnolla ääntämme. Tämä johtui onneksi siitä, että olimme epähuomiossa laittaneet paperipinkan tietokoneen mikrofonin päälle.

Tuokiot sujuivat etänä kokonaisuudessaan kohtalaisen hyvin. Ajoittain tuntui, että tarvittavien kuvien ja papereiden pitäminen järjestyksessä samalla, kun koetimme kuvinemme ja rekvisiittonemme mahtua näytön edustalle, oli haastavaa. Etenkin viimeisenä vetämämme tuokion *Tiistai on retkipäivä* kohdalla koimme aluksi, että lukuisat sanoja ja rakenteita esittävät kuvat sekoittivat osallistujia ja vaikeuttivat tuokion idean ymmärtämistä. Riippumatta, että mielestämme tuokio meni hieman sähläykseksi, osallistujat vaikuttivat silti omaksuneen rakenteen "*Maanantai on jumppapäivä. Maanantaina otamme mukaan vesipullon ja t-paidan*". Suurin osa äideistä piti kameraa pois päältä koko tuokion ajan lukuun ottamatta esittäytymiskierrosta. Olimme keskustelleet vertaisohjaajien kanssa etukäteen, ettemme velvoita kameran päällä pitämistä, mikäli äiti syystä tai toisesta ei tätä halua. Moni äiti saattoi esimerkiksi yhtäaikaisesti hoitaa ja syöttää lastaan. Mikäli kaikkien kamerat olisivat olleet päällä, olisi ehkä opetustilanne ollut yhteisöllisempi. Äidit kuitenkin käyttivät ahkerasti mikrofontia ja toistivat kuulemaansa perässä. Pyydettyäessä myös lähes kaikki toistivat oppimansa omalla vuorollaan.

Tuokiomme mahdollistivat yhteisöllisyyden toteutumisen ja johtivat yhdessä reflektointiin opituista aiheista. Kuten teorialuvuissa tuli esille, reflektiivisyys mahdollisti toiminnan kehittämisen. Suunnitteluvaiheen palaute auttoi meitä muuttamaan jo työstämäämme entistä ymmärrettävämpään ja jäsennellympään muotoon. Toteutusvaiheen palaute taas varmisti meille sen, että tuokiot olivat tarkoituksenmukaisia kohderyhmälle. Nämä molemmat seikat toimivat laadun mittarina työmme onnistumisessa. Yhteenvetona voitaneen sanoa, että valitsemamme aiheet olivat ymmärrettäviä sekä kuvastivat äitien elämäntilannetta. Tämä taas motivoi oppimiseen. Toisto-metodiin sisältyvä ajatus suomen kielen opiskelun saatavuudesta ja opiskelun osallistavasta luonteesta kuvasti lisäksi vahvasti käytännön toteutustamme.

8 POHDINTA

Materiaalia suunnitellessamme huomasimme, että tuokion idean tulisi rakentua mahdollisimman konkreettisen arjen kohtaamistilanteen varaan. Lisäksi materiaalin suunnittelua edisti kuvallinen lähestyminen aiheeseen, koska tällöin tuokioiden mahdolliset sudenkuopat tulivat esille, kuten liian monimutkaiset lauserakenteet taivutuspäätteineen. Tämän ohella havaitsimme, että tarkoituksenmukaisen materiaalin luominen melkeinpä vaatii kokemusta varhaiskasvatuksesta ja siinä käytetystä kielestä. Omien harjoittelu- ja työelämäkokemuksiemme sekä korvaamattoman asiantuntijapalautteen pohjalta saimme lopulta muotoiltua tuokioista sellaiset, jotka käsittelivät varhaiskasvatusta ja vanhemmuutta Toisto-metodin mukaisesti.

Mahdollisuus tuokioiden ohjaukseen Kotoklubi Kanelin alla mahdollisti sopivan kohderyhmän kanssa työskentelyn ja näin ollen kykenimme myös arvioimaan, palveleeko tuottamamme materiaali todella kotiäitien ja kotivanhempien suomen kielen oppimista. Tämä osoittautui mahdolliseksi. Äitien osallistuminen ja keskustelu olivat jokaisessa tuokiossa vahvasti läsnä. Tähän todennäköisesti vaikutti se, että äidit olivat vertaisryhmätoiminnan myötä tuttuja ja olivat tottuneet jakamaan ajatuksiaan ja arkeaan keskenään. Keskusteluun kannusti myös yhteinen kieli, somalia tai arabia, sekä mahdollisuus kommunikoida kanssamme vertaisohjaajan kautta. Äitien aktiivisuuteen vaikutti yhtäältä se, että he kykenivät samaistumaan opiskeltaviin aiheisiin ja tämä teki keskustelusta luontevaa. Voimekin todeta, että Toisto-metodiin sisältyvä ajatus osallisuudesta ja sosiaalisesta kielen oppimisesta toteutui myös etätuokioiden kohdalla. Etätuokiot mahdollistivat myös suomen kielen oppimisen riippumatta siitä, oliko äiti esimerkiksi sairaan lapsensa kanssa kotona. Tuokioiden ohjaaminen etäteitse siten madalsi entisestään kynnystä päästä osalliseksi suomen kielen oppimisesta.

Tunteiden sanoittamista käsittelevät tuokiot toivat esille lapsen kasvun ja kehityksen kannalta merkittävän mentalisaation merkityksen. Kun vanhempi kykenee säätelemään omia tunteitaan, pystyy hän myös vastaamaan lapsensa tunteisiin turvallisena ja läsnä olevana aikuisena. Tuokioiden *Kuinka voit?* ja *Otan syliin*

tarkoituksena olikin antaa painoarvoa lapselle elintärkeiden tunnetaitojen merkitykselle unohtamatta aikuisen kykyä sanoittaa omia tunteitaan. Tunteiden säätelytaidot ovat keskeisellä sijalla varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018). Varhaiskasvatusikäisten ja aikuisten välinen tunnepitoinen, eloisa ja ilmeikäs vuorovaikutus muovaavat lapsen taitoja ja itsesäätelykyvyn kehitystä. Aikuisen rauhallisuus ja varmuus peilautuvat lapseen ja hänen turvallinen, johdonmukainen ja lapsen yksilöllisyyden huomioiva vuorovaikutus vahvistaa lapsen kokemusta turvallisuudesta. Tunteiden tunnistaminen, ymmärtäminen ja hallinta toimivat siten perustana koko elämän mittaiselle toimivalle vuorovaikutukselle ja koetulle hyvinvoinnille. (Pajulahti, R. ym., 2020, 77–82.) Laajemmin katsottuna työstämiemme tuokioiden sisällöt edistävät tunnekasvatusta, jolla on pitkällä tähtäimellä merkittävä paikkansa syrjäytymisen, väkivallan ja yksinäisyyden ehkäisyssä niin yksilön kuin yhteiskunnan tasolla.

Kotoutumisen näkökulmasta katsottuna näemme, että opinnäytetyömme mahdollisti yhteisöllisen kielen oppimisen ja siten vaikutti positiivisesti koettuun osallisuuteen. Saukkosen mukaan (2020, s. 49–50) sosiaalisten suhteiden ja verkostojen rakentuminen ovat merkittäviä kulmakiviä kotoutumisen edistämisessä. Tuokiot mahdollistivat äideille yhteenkuuluvuuden tunteen kokemisen ja tilaisuuden oppia kieltä muiden kotiäitien seurassa. Tutkimusten valossa voidaan myös perustellusti sanoa, että tämänkaltainen eri elämäntilanteet huomioiva ja toteutustavoiltaan osallistava suomen kielen oppiminen edistää kotoutumista. Suunnittelemamme tuokiot mallinsivat suomeksi sellaisia kasvatusyhteistyössä tapahtuvia vuorovaikutustilanteita, jotka olivat läsnä äitien arkielämässä. Asiantuntijapalautteen ja kohderyhmältä saadun palautteen pohjalta päättelemme, että tuokiot voivat siten myös vahvistaa kasvatusyhteistyössä tapahtuvaa kommunikaatiota. Ideaalitulanteessa vapaaehtoiset kielioppaat voivat jalkautua esimerkiksi päiväkotiin järjestääkseen vanhemmille Toisto-tuokioita lasten päivähoidon aikana, jolloin toiminta olisi saavutettavaa ja tapahtuisi mahdollisimman matalalla kynnyksellä. Jo tämä opinnäytetyö osoitti, että tuokiot ovat hyödynnettävissä leikkipuistotoiminnassa, jossa kohderyhmänä ovat niin ikään varhaiskasvatusikäisten lasten vanhemmat.

8.1 Eettisyys ja luotettavuus

Eettisyys koskee kaikkea ammatillista toimintaa, sillä ammatillinen toiminta liittyy välittömästi tai välillisesti toisiin ihmisiin. Eettinen osaaminen on näin ollen osa ammatillista osaamista. (Juujärvi ym., 2007, s. 9–10.) Eettisesti työskentelevä ammattilainen on herkkä toisten tarpeille ja oikeuksille sekä noudattaa moraalisia periaatteita päätöksentekonsa ja toimintansa tueksi. (Juujärvi ym. 2007, s. 29–30). Ammattietiikkaan kuuluu lisäksi keskeisesti kyky kohdata toinen ihminen kunnioittavasti ja empaattisesti (Juujärvi ym., 2007, s. 84–85). Eettistä toimintaa voidaan tarkastella esimerkiksi oikeudenmukaisuuden näkökulmasta. Valtaistamisen etiikka on lähestymistapa, jolla tavoitellaan sosiaalisen oikeudenmukaisuutta. Työntekijän tavoitteena on lisätä yksilön, ryhmän tai kokonaisen yhteisön mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elinympäristöönsä ja olosuhteisiinsa. Valtaistavassa työtöteessä keskeistä on työn prosessin jatkuva reflektointi. (Juujärvi ym., 2007, s. 193–197.)

Toisto-metodin tavoitteena on, että suomen kieltä taitava henkilö voi opettaa suomea vielä osaamattomalle henkilölle. Tuokion osallistujalla ja sen ohjaajalla ei siten välttämättä ole yhteistä kieltä ennen kuin osallistujan kielitaito vähitellen kehittyy. Tuntien käsikirjoitukset ja sanastomonisteet onkin laadittu tämän periaatteen mukaisesti. Kotiäiti-ryhmissä paikalla oli kuitenkin vertaisohjaaja ja tämä mahdollisti esimerkiksi laajemman palautteen keräämisen äideiltä sekä tarvittaessa keskustelun tuokion aiheisiin liittyen. Tilanne olisi voinut olla hyvin erilainen, mikäli vertaisohjaajaa ei olisi ollut paikalla tai meistä toinen ei olisi puhunut toisen ryhmän äitien kanssa samaa äidinkieltä. Arabiankielisen vertaisohjaajan läsnäolo tuokion aikana osoittautui merkittäväksi tuokioiden luotettavuuden kannalta. Suullisen palautteen kerääminen arabiankielisiltä kotiäideiltä tapahtui suoraan vertaisohjaajan kautta. Koska kumpikaan meistä ei osaa puhua arabian kieltä, emme tietenkään voi olla sataprosenttisen varmoja, millaista palaute todellisuudessa oli. Siitä huolimatta koimme, että äideiltä saatu palaute piti paikkansa, sillä suurimmalla tuokioon osallistuneilla äideillä oli kamera päällä, joka mahdollisti kanssakäymisen kasvokkain. Kykenimme siten tulkitsemaan äitien eleistä ja ilmeistä, että he olivat tyytyväisiä tuokioiden sisältöihin ja ohjaukseen. Äidit antoivat myös kehollisesti palautetta nostamalla peukaloa ylös sekä

nyökkäämällä. Tämä kertoo meille, että äidit olivat aidosti kiinnostuneita aiheista sekä olivat läsnä tuokioiden aikana. Näin ollen voimme päätellä, että tuokioista saadut palautteet olivat rakentavia ja aitoja. Lisäksi vertaisohjaajan läsnäolo mahdollisti sen, että äidit ymmärsivät, mihin he olivat osallistumassa. Tämän voidaan nähdä edistäneen sosiaalista oikeudenmukaisuutta, sillä tuokioiden tarkoitus palvella opinnäytetyötä oli kohderyhmän tiedossa. Ilman yhteistä kieltä tuokioista tiedottaminen olisi voinut olla hyvin haastavaa.

Reflektioiva työote teki työmme tuloksista luotettavat. Annoimme tuotoksemme arvioitavaksi yhteistyökumppaneillemme sekä kuulimme kohderyhmän kokemuksia siitä, oliko työstämme materiaali relevantti sisällöltään ja ymmärrettävyydeltään. Pidimme yhteistyökumppaneihin säännöllisesti yhteyttä ja lupasimme välittää opinnäytteen heidän luettavakseen sen valmistuttua. Opinnäytetyömme prosessi on ollut osallistava ja läpinäkyvä, mikä tekee siitä eettisesti perustellun. Työssä on huomioitu kohderyhmän tarpeet, kun opinnäytetyön vaiheita on kuvastanut kaikkien osapuolten tasavertainen kuuleminen. Tämä tuli esille myös yksittäisissä valinnoissamme. Äidit saivat esimerkiksi itsemääräämisoikeuden nojalla päättää, miten aktiivisesti osallistuvat tuokioihin ja käyttävätkö osallistumisessaan kameraa tai mikrofonia.

8.2 Ammatillisuuden kasvu

Opinnäytetyön tekeminen on ollut meille molemmille merkityksellinen, avartava, mielenkiintoinen ja välillä haastavakin kokemus. Opintojen edetessä meille muodostui selkeä näkemys kohderyhmästä, jonka parissa halusimme toteuttaa opinnäytettämme. Idea opinnäytetyöstä lähti siitä, kun meille selvisi, ettei KUA:n Toisto-menetelmään kuulu varhaiskasvatukseen liittyvää sanastoa. Tartuimme tähän heti ja halusimme toteuttaa maahanmuuttajataustaisille kotiäideille matalan kynnyksen opetustuokiota, joka liittyvät varhaiskasvatukseen. Aluksi suunnitelimme, että toteuttaisimme suomen kieltä tukevat tuokiot päiväkodin tai leikkipuis-ton tiloissa lasten ollessa päivähoidossa. Näin ollen olimme yhteydessä Itä-Helsingissä sijaitsevan päiväkodin kotiäiteihin ja pyysimme heitä osallistumaan tuokioihin. Emme kuitenkaan saaneet osallistujia tuokioihin vallitsevan epidemian

vuoksi. Onneksi saimme tietää Kotoklubi Kanelin toiminnasta toiselta yhteistyökumppaniltamme ja päätimme tiedustella heiltä mahdollista yhteistyöhalukkuutta. Olimme huojentuneita, kun meille selvisi, että saisimme toteuttaa tuokiot kotiäideille. Tästä huolimatta prosessin aikana ilmenneiden haasteiden ja pettymysten kautta koemme, että olemme vahvempia kohtaamaan samankaltaisia vaikeuksia tulevina ammattilaisina.

Parityöskentely on mahdollistanut molemminpuolista tukemista, kannustamista ja rohkaisemista työskennellä välillä oman mukavuusalueen ulkopuolella. Kummallakaan meistä ei ollut kokemusta äitiryhmän ohjaamisesta, saati etäohjauksen toteuttamisesta. Vastavuoroinen, rakentava ja reflektiivinen keskustelu on ollut tämän pitkäjänteisen opinnäytetyöprosessin ydin. Parityöskentely ja keskustelut kasvattivat myös molempien ymmärrystä siitä, että jokaisella on omanlainen näkemys ja tapa työskennellä. Ajatusten vaihto näkemyseroista ja reflektiivisyys tukivat molempien ammatillista kasvua koko prosessin ajan.

Pitkin opinnäytetyötämme olemme ottaneet huomioon sosionomin kompetenssiin eli osaamiseen liittyviä vaatimuksia ja toimineet niiden mukaisesti (Raatikainen ym., 2019, s. 19). Työssämme olemme soveltaneet opintojen tarjoamaa teoriataustaa sekä harjoittelujaksoista omaksuttuja työelämätaitoja. Opinnäytetyömme pohjaksi olemme ottaneet varhaiskasvatusta ja kotoutumista koskevan lainsäädännön sekä varhaiskasvatuksen perusteet. Halusimme työssämme käsitellä aiheita, jotka liittyvät sosionomin kuin varhaiskasvattajan osaamisen kysymyksiin. Sosionomin ammattiosaamisessa korostuu kyky toimia sosiaalialan arvojen, oman ammattieettisen sekä ihmisoikeussäädösten mukaisesti. Näiden lisäksi sosionomi kykenee kohtamaan aidosti ihmistä ihmisenä ja on kiinnostunut toisten kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista (Raatikainen ym., 2019, s. 39–40). Varhaiskasvattajalta taas odotetaan vastuullista työskentelyä, lapsen oikeuksien kunnioittamista, lasten yksilölliset tarpeet huomioivaa pedagogiikkaa ja yhteistyötaitoja suhteessa perheisiin ja työtovereihin. (Pesonen ym., 2020, 9–11). Tämän opinnäytetyöprosessin aikana opimme ennen kaikkea entistä vahvemmin ymmärtämään, mikä on kasvatusyhteistyön ja vanhempien hyvinvoinnin merkitys lapsen kasvuun ja kehitykselle.

LÄHTEET

- Alavaikko, M., & Vesterinen, O. (2020). Työelämälähtöisen opinnäytetyön malli ja osaamisen kehittyminen. Teoksessa Helminen, J. (toim.), *Näkökulmia osallistavaan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan: Diakonia-ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan vuosikirja 5*. (s. 166–177). (Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja. Diak Työelämä 18). Diakonia-ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/handle/10024/333626>
- Airaksinen, T., & Vilka, H. (2003). *Toiminnallinen opinnäytetyö*. Tammi.
- Bäck, J. (1.11.2017). Kotoklubi Kaneli lär föräldrar och barn finska genom lek och sång. Hufvudstadsbladet. Saatavilla 1.12.2020 <https://www.hbl.fi/artikel/finskundervisning-i-lekparken-ar-arets-integrationsbragd/>
- Eerola-Pennanen, P. (2017). Kulttuurinen moninaisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.), *Varhaiskasvatuksen käsikirja* (4 uud. p.). (s. 236–249). PS-kustannus.
- Ensi ja turvakotiliitto. Varhaiskasvattaja yhteistyövanhemmuuden tukijana. Saatavilla 11.2.2021 <https://ensijaturvakotienliitto.fi/blogi/varhaiskasvattaja-yhteistyovanhemmuuden-tukijana/>
- Halme, K., & Vataja, A. (2011). *Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus*. Tammi.
- Heikkinen, H. (2018). Toimintatutkimus: kun käytäntö ja tutkimus kohtaavat (5 uud. p.). Teoksessa Valli, R. (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. (s. 215–230). PS-kustannus.
- Helsingin kaupunki. Helsinki-kanava. Kotoklubi Kaneli – aikuiset ja lapset oppivat suomen kieltä yhdessä. Saatavilla 1.12.2020 <https://www.helsinkikanava.fi/fi/web/helsinkikanava/player/vod?assetId=52767063&fbclid=IwAR2JmZKzUS5gbuiN-fUoqKPvUFAifPDh0wmTfBkqW2qa085wv08Q67GtxLug>
- Helsingin kaupunki. Kotoklubi Kaneli. Saatavilla 1.12.2020 <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kasvatus-ja-koulutus/leikki-ja-avoin->

[toiminta/perheiden-aamupaivatoiminta/suomea-toiminnallisesti-ryhmissa/](#)

Helsingin kaupunki. Helsingin kaupunki. Työväenopisto. Kotiva. Saatavilla 28.1.2021 <https://www.hel.fi/sto/fi/opiskelu/kotiva-hanke/>

Hellström, M. (2000). *Sata sanaa kasvatuksesta*. PS-kustannus.

Huilla, S., & Lankinen, N. (toim.) (2018). *Toisto. Toisto-kielioppaan käsikirja*. Kirkon Ulkomaanapu.

Intke-Hernandez, M. (2020). *Maahanmuuttajaäitien arjen kielitarinat. Etnografinen tutkimus kieliyhteisöön sosiaalistumisesta*. [Väitöskirja, Helsingin yliopisto]. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/321636>

Juujärvi, S., Myyry, L. & Pessa, K. (toim.). (2007). *Eettinen herkkyyttä ammatillisessa toiminnassa*. (1–2 uud. p.). Tammi.

Kalland, M. (2014) Vanhemman mentalisaatiokyky. Teoksessa Viinikka, A. (toim.) *Mentalisaatio perheiden kohtaamisessa*. (s. 26–38). Mannerheimin Lastensuojeluliitto.

Kauppi, A., & Salo, S. Reflektiivinen työote vanhemman kohtaamisessa. Teoksessa Viinikka, A. (toim.) *Mentalisaatio perheiden kohtaamisessa*. (s. 75–96). Mannerheimin Lastensuojeluliitto.

Kotouttaminen. Kotouttamissuunnitelma. Saatavilla 6.3.2021 <https://kotouttaminen.fi/kotoutumissuunnitelma>

L423/2003. Kielilaki. Saatavilla

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030423>

L1386/2010. Laki kotoutumisen edistämisestä. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386>

L540/2018. Varhaiskasvatuslaki. Saatavilla

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

L1325/2014. Yhdenvertaisuuslaki. Saatavilla

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>

Lasten mielenterveystalo. Kun tarvitsen apua vanhemmuuteen. Saatavilla

11.2.2021 https://www.mielenterveystalo.fi/lapset/haeneuvojajaa-pua/apu_kaytannossa/vanhemmat/Pages/kun_tarvitsen_apua_vanhemmuuteen.aspx

Manner, L. 2019. Hyödyllistä erityiskohtelua – näin positiivinen diskriminaatio toimii. Opettaja. Saatavilla 25.2.2021

<https://www.opettaja.fi/tyossa/hyodyllista-erityiskohtelua-nain-positiivinen-diskriminaatio-toimii/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. Tarpeeksi hyvä vanhempi. Saatavilla

11.2.2021 <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemman-hyvinvointi/tarpeeksi-hyva-vanhempi/>

Määttä, P., & Rantala, A. (2016) *Tavallisen erityinen lapsi – onnistuneen yhteistyön arvoitusta ratkomassa*. PS-kustannus

Mönkkönen, K. (2007). *Vuorovaikutus – Dialoginen asiakastyö*. Edita.

OECD (5.9.2018). Working together. Skills and labour market integration of immigrants and their children in Finland. Saatavilla https://read.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/working-together-skills-and-labour-market-integration-of-immigrants-and-their-children-in-finland_9789264305250-en#page1

Opetushallitus. Mitä on varhaiskasvatus? Saatavilla 1.12.2020

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus>

Opetushallitus. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Saatavilla

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatus-suunnitelman_perusteet.pdf

Pajulahti, R., Sainio, T., & Sajaniemi, N. (2020). *Näin tuet lapsen itsesäätelyä. Hyvinvoinnin pedagogiikka varhaiskasvatuksessa*. PS-Kustannus.

Pajulo, M., Salo, S., & Pyykkönen, N. (2015) Mentalisaatio ihmistä suojaavana tekijänä. Duodecim-lehti. Saatavilla 11.2.2021 <https://www.duodecimlehti.fi/xmedia/duo/duo12278.pdf>

Pöyhönen, S., Suni, M., & Tarnanen, M. (2019). Kieli kotouttamispolitiikan ytimessä – aikuisen maahanmuuttajat matkalla työelämään. Teoksessa Kangasvirta, T., Nuolijärvi, P., Pöyhönen, S. & Saarinen, T. (toim.), *Kieli, koulutus ja politiikka*. (s. 257–286). Vastapaino.

Raatikainen, E., Rahikka, A., Saarnio, A., & Vepsä, P. (2019) *Ammattina sosionomi*. Sanoma pro.

Saukkonen, P. (toim.) (2020). *Suomi omaksi kodiksi. Kotouttamispolitiikka ja sen kehittämismahdollisuudet*. Gaudeamus.

Sosiaali- ja terveysministeriö (5.9.2016). Selvitys maahanmuuttajanaisten ja -miesten asemasta ja sukupuolten tasa-arvosta. Saatavilla

- https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75403/RAP%202016_53.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Suomen kieli sanoo tervetuloa. Osallisuuden kieli. Saatavilla 21.4.2021
<https://suomenkielisanootervetuloa.fi/osallisuuden-kieli/>
- Syrjintä. Yhdenvertaisuusvaltuutettu. Mikä ei ole syrjintää. Saatavilla 25.2.2021
<https://syrjinta.fi/mika-ei-ole-syrjintaa>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Kulttuurisensitiivinen työote. Saatavilla 1.12.2020
<https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/hyvia-kaytantoja/kulttuurisensitiivinen-tyoote>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Hyvinvointi- ja terveyserot. Lapset ja perheet. Saatavilla 1.12.2020
<https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveys-erot/eriarvoisuus/elamankulku/lapset-ja-perheet>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Maahanmuuttajalasten, -nuorten ja -perheiden terveys. Saatavilla 1.3.2020
<https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/maahanmuutto-ja-hyvinvointi/maahanmuuttajalasten-nuorten-ja-perheiden-terveys>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Maahanmuutto ja monikulttuurinen moninaisuus. Kulttuurisensitiivinen työote. Saatavilla 1.3.2021
<https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/hyvia-kaytantoja/kulttuurisensitiivinen-tyoote>
- Viinikka A., Sourander J., & Oksanen E. 2014a. Reflektiivinen työote. Teoksessa Viinikka A. (toim.) *Mentalisaatio perheiden kohtaamisessa*. (s. 67–74). Mannerheimin Lastensuojeluliitto.
- Väestöliitto. Maahanmuuttajien määrä. Saatavilla 1.12.2020
https://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/ti-lastoja/maahanmuuttajat/maahanmuuttajien-maara/

LIITE 1. Toisto-tuokioiden käsikirjoitukset

LAPSI LEIKKII PÄIVÄKODISSA

TAVOITTEET

Tuokiossa tutustutaan sanoihin ja fraaseihin, jotka liittyvät lapsen arkeen liittyvän suomen kielen harjoitteluun Toisto-menetelmää soveltaen. Tuokiossa opitaan ilmaisemaan lapsen arkipäivään liittyvää tekemistä kotona, päiväkodissa ja ulkona. Opittuja sanoja ja fraaseja on mahdollista käyttää kommunikoinnin tukena esimerkiksi varhaiskasvatuksessa tai missä tahansa tilanteessa, jossa vanhempi tai muu henkilö sanoittaa lapsen arkeen liittyvää tekemistä.

OPISKELTAVA SANASTO JA RAKENTEET:

- Substantiivit lapsi, päiväkoti ja koti
- Lapsen olemista ja tekemistä kuvaavat verbit:
olla, leikkiä, syödä, juoda, nukkua, pukea, piirtää, laulaa, keinua, askarrella, pelata, muovailua, rakentaa, juosta, tanssia
- Substantiivien ja verbien käyttäminen paikanmääreen yhteydessä:
*Lapsi on päiväkodissa
Lapsi leikkii päiväkodissa
Lapsi nukkuu kotona
Lapsi keinuu ulkona*
- Lisäksi opitaan kysymään:
Missä lapsi on? Mitä lapsi tekee?

Tuokion sisältöä on mahdollista laajentaa lisäämällä siihen lapsen tekemistä kuvaavia verbejä tai lisäämällä paikkaa kuvaavia määreitä kuten "sisällä", "pihalla", "makuuhuoneessa" tai "keittiössä". Vaihtoehtoisesti verbejä voi opetella vähemmän, mikäli tuntuu, että niitä on yhtä tuokiota ajatellen liikaa. Tuokioon voi myös lisätä havainnollistavaa oheisrekvisiittaa niin paljon kuin tuokion ohjaaja kokee tarpeelliseksi ja mahdolliseksi.

MATERIAALI

Tuokion opetuskuvmateriaali koostuu Papunetin kuvapankin materiaalista, joten sen ohjaaminen edellyttää pientä etukäteissuunnittelua ja materiaalin tulostamista. Alle on lueteltu kuva kuvalta tämän tuokion mukaisten kuvien nimet, jotta tuokion vetäjien olisi mahdollisimman helppoa hakea kuvat Papunetin kuvapalvelusta. Sanastomonisteesta saa lisäksi vinkkiä kuvien valintaan.

Koska tuokioon sisältyy paljon sanaston ja dialogin mallintamista, olisi suotavaa, että tuokiota ohjaa kaksi henkilöä.

TARVITSET:

- Lasta esittävän kuvan:
lapsikeskeinen kuva (lapsi korostettu kuvassa aikuisiin nähden) ja yksittäistä lasta esittävä kuva
- Kuvia verbeistä:
leikkiä -kuva, syödä -kuva, juoda -kuva, nukkua -kuva, pukea -kuva, piirtää -kuva, laulaa -kuva, keinua -kuva, askarrella -kuva, pelata -kuva, rakentaa -kuva, juosta -kuva, tanssia -kuva, muovailua -kuva (suositeltavaa valita sellainen muovailua esittävä kuva, jossa näkyy lapsi muovailmassa – pelkät kädet ja muovailuvahan voi yhdistää taikinan vaivaamiseen) sekä olla -verbiä esittävä kuva.
- Paikkoja esittävät kuvat:
Päiväkotia, kotia ja ulkona oloa esittävät kuvat
- Rekvisiittaa:
Esim. tarjotin, muovailuvaha, sakset, askartelupaperi, legot
- Tuokion sanastomoniste (**LIITE A**) osallistujille kotiin vietäväksi
- Tarralappuja nimikylteiksi

TUOKION KULKU

TERVEHDYKSET JA ESITTÄYTYMINEN

Asetutaan piiriin istumaan. Esittäydy sanomalla nimesi: *“Hei, minä olen Hanan.”* Käännä avustajan puoleen ja kysy: *“Kuka sinä olet?”* Avustaja vastaa: *“Minä olen Jenni.”* Avustaja kääntyy edelleen vasemmalla puolellaan olevan osallistujan puoleen ja kysyy: *“Kuka sinä olet?”* Näin jatketaan, kunnes kaikki ovat esittäytyneet.

TAVOITTEET

Tänään opitaan kertomaan, mitä lapsi tekee ja missä: *“Lapsi askartelee päiväkodissa”, “Lapsi leikkii ulkona”, “Lapsi nukkuu kotona”.*

1

SANASTON MALLINNUS

Vetäjä näyttää kuvan lapsesta ja sanoo kuvan esittämän sanan. Hän voi tarvittaessa käyttää ensimmäiseksi lapsikeskeistä kuvaa, jossa lapsi on aikuisten ympäröimänä. Vetäjä lausuu sanan *“lapsi”* ja ottaa rinnalle pelkkää lasta esittelevän kuvan ja lausuu sanan *“lapsi”*. Ensin vetäjä pyytää käsieleellä avustajaa toistamaan sanan ja sitten koko ryhmää. Yksittäistä lasta esittävä kuva jää tuokion koko ajaksi käyttöön.

Seuraavaksi mallinnetaan lapsen tekemistä koskevat verbit. Lasta esittävä kuva on koko mallinnuksen ajan tekemistä esittävien kuvien rinnalla. Sen voi kiinnittää esimerkiksi seinään sinitarralla. Vetäjä nostaa ensimmäisen tekemistä esittävän kuvakortin, asettaa sen lasta esittävän kortin rinnalle ja sanoo esimerkiksi: *“Lapsi leikkii”*. Sitten hän viittaa osallistujia toistamaan. Avustaja toistaa osallistujien mukana. Kaikki tekemistä esittävät kortit otetaan vuoron perään lasta esittävän kortin rinnalle ja käydään yhdessä läpi muutama kertaan.

Tarvittaessa esimerkiksi *“muovailu”, “rakentaa”* ja *“askarrella”* -verbien opettamisen tukena voi käyttää muovailuvahojia, saksia ja kartonkeja tai legoja. Tällöin vetäjä esimerkiksi nostaa lapsi-kortin rinnalle muovailua esittävän kortin ja sanoo *“Lapsi muovailee”*. Tämän jälkeen hän osoittaa taas lasta esittävää korttia sekä pöydällä olevia muovailutarvikkeita ja lausuu *“Lapsi muovailee”* ja viittaa osallistujia toistamaan.

PUHUVAN SANAKIRJAN MALLINNUS

Piirin vetäjä nostaa kuvakorteista kuvan, joka esittää tekemistä ja asettaa sen lasta esittävän kortin viereen. Hän esittää, ettei tiedä, mitä tekemistä esittävä kuva tarkoittaa esimerkiksi nostamalla hartioitaan ja kurtistamalla kulmiaan. Avustaja nousee seisomaan ja muuttuu puhuvaksi sanakirjaksi: hän siirtyy vetäjän taakse seisomaan ja tarjoaa kättään hänelle. Vetäjän koskettaessa kättä, puhuva sanakirja toistaa oikean ilmauksen kuten *“Lapsi syö”* kuuluvalla ja selkeällä äänellä. Lisäksi hän sanoo: *“Minä autan.”* Hän kiertää vuorotellen muutaman oppilaan taakse ja tekee kädellään auttavan tai antavan eleen.

SANASTON HARJOITTELUA

Vetäjä näyttää kuvia yksi kerrallaan ja lausuu jokaisen lasta ja tämän tekemistä koskevan ilmauksen: "Lapsi nukkuu", "Lapsi pelaa", "Lapsi juo" jne.

Lasta esittävä kuva laitetaan ryhmän keskelle, esimerkiksi pöydälle. Tekemistä esittävät kuvat asetetaan esimerkiksi tarjottimelle. Ensin vetäjä ojentaa tarjottimen avustajalle, joka valitsee sieltä yhden lapsen tekemistä kuvaavan sanan. Vetäjä pyytää käsieleellä avustajaa toistamaan sanan "lapsi" ja tämän valitseman verbin, jolloin avustaja lausuu esimerkiksi "Lapsi pukee". Tämän jälkeen jokainen osallistuja toistaa omalla vuorollaan fraasin "Lapsi pukee".

Seuraavaksi tarjotin ojennetaan seuraavalle osallistujalle, joka ottaa tarjottimelta haluamansa tekemistä esittävän kortin. Vetäjä rohkaisee osallistujaa näyttämällä käsieleellä lasta esittävää kuvaa pöydällä ja tämän jälkeen käsieleellä osallistujan kädessä olevaa kuvaa. Osallistuja lausuu fraasin kuten "Lapsi syö". Tämän jälkeen jokainen osallistuja toistaa fraasin omalla vuorollaan "Lapsi syö". Sanaston mallinnusta jatketaan näin jokaisen osallistujan kohdalla. Tarvittaessa kierroksia voidaan tehdä useampia. Sanakirja on apuna.

RAKENTEEN MALLINNUS

Seuraavaksi mallinnetaan, missä lapsi leikkii, syö tai vaikkapa piirtää. Lasta esittävä kuva pidetään edelleen esillä. Vetäjä nostaa lasta esittävän kuvan rinnalle kotia, päiväkotia ja pihaa/ulkona olemista esittävät kuvat.

Vetäjä näyttää kotia esittävää kuvaa, lausuu ääneen "koti" ja viittaa osallistujia toistamaan. Seuraavaksi hän ottaa kotia esittävän kuvan vierelle lasta esittävän kortin. Hän osoittaa ensin lasta ja sitten koti-korttia ja sanoo "Lapsi on kotona". Näin käydään läpi myös päiväkotia ja ulkona oloa esittävät kuvat. Halutessa olla-verbi voidaan opettaa sitä esittävän kuvakortin avulla. Tällöin kuvakortteja on kolme "Lapsi", "on", "kotona". Ulkona olemista esittävä kuva voidaan selvyuden vuoksi opettaa siten, että lapsi-kortin rinnalle laitetaan suoraan kortti, joka esittää ulkona oloa. Substantiiviva piha ei siten välttämättä tarvitse käydä läpi.

Seuraavaksi vetäjä ottaa rinnalle tekemistä esittävän kuvan ja laittaa sen lasta esittävän kuvan viereen ja lausuu esimerkiksi "Lapsi leikkii". Tämän jälkeen hän ottaa rinnalle esimerkiksi ulkona oloa esittävän kuvakortin ja lausuu "Lapsi leikkii ulkona". Vetäjä viittaa kaikkia toistamaan fraasin. Seuraavaksi vetäjä nostaa esille kotia kuvaavan kortin ja asettaa sen lasta ja tekemistä kuvaavien korttien rinnalle ja lausuu "Lapsi leikkii kotona". Samoin toistetaan myös päiväkotia kuvaava kortti "Lapsi leikkii päiväkodissa".

HARJOITTELU

Seuraavaksi jokainen osallistuja saa omalla vuorollaan harjoitella rakennetta *"Lapsi leikkii kotona / Lapsi leikkii ulkona tai Lapsi leikkii päiväkodissa"*.

Vetäjä asettaa pöydälle kotia, päiväkotia ja ulkona oloa esittävät kuvakortit ja viittaa avustajaa valitsemaan itselleen lasta ja tekemistä esittävät kuvat. Avustaja valitsee tarjottimelta esimerkiksi keinumista esittävän kuvakortin ja valitsee pöydältä sen mukaisesti päiväkotia, kotia tai ulkona oloa kuvaavan kortin itselleen. Hän näyttää kortteja kaikille osallistujille ja lausuu ääneen rakenteen *"Lapsi keinuu ulkona"*. Kaikki toistavat yhteen ääneen.

Nyt vetäjä ohjaa seuraavaa osallistujaa käsieleellä valitsemaan itselleen ensin tekemistä kuvaavan kortin ja sitten valitsemaan itselleen paikkaa kuvaavan kortin. Osallistuja lausuu rakenteen, kuten *"Lapsi laulaa kotona"*. Kaikki toistavat rakenteen. Näin edetään jokaisen osallistujan kohdalle ainakin yhden kierroksen verran. Sanakirja on apuna.

RAKENTEEN MALLINNUKSEN (MISSÄ LAPSI ON? MITÄ LAPSI TEKEE?)

Pöydälle asetetaan nyt kaikki kortit. Vetäjä näyttää lapsi-korttia ja valitsemaansa paikkaa esittävää korttia avustajalle ja kysyy *"Missä lapsi on?"*. Avustaja vastaa *"Lapsi on päiväkodissa"*. Seuraavaksi hän valitsee tekemistä kuvaavan kortin lapsi-kortin rinnalle ja kysyy *"Mitä lapsi tekee?"*, johon avustaja vastaa esimerkiksi *"Lapsi askartelee"*. Dialogi käydään uudelleen läpi siten, että kaikki osallistujat toistavat avustajan jälkeen yhteen ääneen rakenteen. Vetäjä ohjaa käsieleellä toistamaan *"Missä lapsi on?"*, *"Lapsi on päiväkodissa"*, *"Mitä lapsi tekee?"*, *"Lapsi askartelee"*.

Tämän jälkeen avustaja valitsee pöydältä paikkaa esittävän kortin. Hän antaa lasta ja paikkaa kuvaavat kortit seuraavalle osallistujalle ja kysyy *"Missä lapsi on?"*, johon osallistuja vastaa *"Lapsi on kotona"*. Tämän jälkeen hän ojentaa osallistujalle tekemistä esittävän kortin lasta esittävän kortin vierelle ja kysyy *"Mitä lapsi tekee?"*. Osallistuja vastaa *"Lapsi pelaa"*. Nyt on osallistujan vuoro valita seuraavalle osallistujalle kortit ja esittää kysymykset. Näin edetään kaikkien osallistujien kohdalla kierros loppuun. Sanakirja on apuna.

LOPETUS

Jaetaan tuokion sanastomoniste opituista sanoista ja rakenteista.

KEHUT, KIITOKSET JA HYVÄSTELYT

TIISTAI ON RETKIPÄIVÄ

TAVOITTEET

Tuokiossa tutustutaan sanoihin ja fraaseihin, jotka liittyvät lapsen arkeen ja viikkorytmiin liittyvän suomen kielen harjoitteluun Toisto-menetelmää soveltaen. Tuokiossa opitaan kertomaan muutamia asioita päiväkotiviikon tapahtumista ja kertomaan esimerkiksi sen, mitä lapsi tarvitsee päiväkotiin mukaan eri päivinä.

Opittuja sanoja ja fraaseja on mahdollista käyttää kommunikoinnin tukena esimerkiksi varhaiskasvatuksessa tai missä tahansa tilanteessa, jossa vanhempi tai muu henkilö sanoittaa lapsen viikkorytmiä.

OPISKELTAVA SANASTO JA RAKENTEET:

- **Tuokion rakenteen pohjana käytetty 07 Maanantaina sataa vettä Toisto-tuokion sisältöä.**
- Viikonpäivät *maanantai, tiistai, keskiviikko, torstai, perjantai, lauantai, sunnuntai* sekä substantiivit *jumppa, retki, satu, juhla, lelu*
- Substantiivien käyttäminen olla-verbin yhteydessä:
*Maanantai on jumppapäivä
 Tiistai on retkipäivä
 Keskiviikko on satupäivä
 Torstai on juhlapäivä
 Perjantai on leluapäivä
 Lauantai on vapaapäivä
 Sunnuntai on vapaapäivä*
- Lisäksi opitaan kysymään:
*Mitä otamme mukaan päiväkotiin?
 ja vastamaan:
 Maanantaina / tiistaina / keskiviikkona
 jne. otamme mukaan vesipullon,
 t-paidan, shortsit, eväät, repun, kirjan,
 juhlavaatteet, lahjan tai lelun.*

MATERIAALI

Tuokion opetuskuvamateriaali koostuu Papunetin kuvapankin materiaalista, joten sen ohjaaminen edellyttää pientä etukäteissuunnittelua ja materiaalin tulostamista. Alle on lueteltu kuva kovalta tämän tuokion mukaisten kuvien nimet, jotta tuokion vetäjien olisi mahdollisimman helppoa hakea kuvat Papunetin kuvapalvelusta. Sanastomonisteesta saa lisäksi vinkkiä kuvien valintaan.

TARVITSET:

- Lasta esittävän kuvan: lapsikeskeinen kuva (lapsi korostettu kuvassa aikuisiin nähden) ja yksittäistä lasta esittävä kuva
- Kuvia substantiiveista: viikonpäiviä esittävät kuvat, jumppa -kuva, retki -kuva, satujen lukemista esittävä kuva, juhla -kuva, lelu -kuva, vesipullo -kuva, t-paita ja shortsit -kuvat, eväät -kuva, reppu -kuva, kirja -kuva, juhlavaatteet -kuva, lahja -kuva ja lelu -kuva.
- Verbiä *ota mukaan* esittävä kuva
- Tuokion sanastomoniste (**LIITE A**) osallistujille kotiin vietäväksi

Koska tuokioon sisältyy paljon sanaston ja dialogin mallintamista, olisi suotavaa, että tuokiota ohjaa kaksi henkilöä. Mikäli tuokiota vedettäessä tuntuu, että opetettavia ja opeteltavia asioita on liikaa, kysymistä ja vastaamista käsittelevän dialogin mallinnuksen voi hyvin jättää toiselle opetuskerralle.

TUOKION KULKU

ESITTÄYTYMINEN

Asetutaan piiriin istumaan. Esittäydy sanomalla nimesi: "Hei, minä olen Hanan." Käänny avustajan puoleen ja kysy: "Kuka sinä olet?" Avustaja vastaa: "Minä olen Jenni." Avustaja kääntyy edelleen vasemmalla puolellaan olevan osallistujan puoleen ja kysyy: "Kuka sinä olet?" Näin jatketaan, kunnes kaikki ovat esittäytyneet.

TAVOITTEET

Tänään opitaan kertomaan, mitä tiettynä viikonpäivänä päiväkodissa tapahtuu sekä mitä lapsi tarvitsee tuolloin mukaan: "Tiistai on jumppapäivä" → "Tiistaina otamme mukaan shortsit, t-paidan ja vesipullon".

1

AIHEESEEN VIRITTÄYTYMINEN

Aluksi vetäjä mallintaa, että opeteltava asia liittyy lapseen ja hänen arkeensa päiväkodissa. Tähän voi käyttää apuna *Lapsi leikkii päiväkodissa* -tuokiota:

Vetäjä näyttää kuvan lapsesta ja sanoo esittämän sanan "lapsi". Hän voi tarvittaessa käyttää ensin lapsikeskeistä kuvaa, jossa lapsi on aikuisten ympäröimänä. Vetäjä lausuu sanan "lapsi" ja ottaa rinnalle pelkkää lasta esittelevän kuvan ja lausuu sanan "lapsi". Ensin vetäjä pyytää käsieleellä avustajaa toistamaan sanan ja sitten koko ryhmää.

Seuraavaksi vetäjä näyttää päiväkotia esittävää kuvaa, lausuu ääneen sanan "päiväkoti" ja viittaa osallistujia toistamaan. Tämän jälkeen hän ottaa päiväkotia esittävän kuvan vierelle lasta esittävän kortin. Hän osoittaa ensin lasta ja sitten päiväkoti -korttia ja sanoo "Lapsi on päiväkodissa". Kaikki toistavat rakenteen.

VIIKONPÄIVIEN MALLINUS

Vetäjä ottaa esille viikkonäkymää esittävän kuvan ja lausuu sanan viikonpäivät. Vetäjä viittaa avustajaa ja osallistujia toistamaan.

Nyt vetäjä ottaa kutakin viikonpäivää esittävän kuvan esille vuorotellen. Vetäjä näyttää maanantaita esittävää korttia ja lausuu "maanantai", minkä osallistujat toistavat. Näin edetään kaikkien viikonpäivien osalta. Päiviä voidaan tarvittaessa toistaa muutamia kertoja.

Seuraavaksi tehdään viikonpäiväkierrros: Jokainen osallistuja sanoo yhden viikonpäivän järjestyksessä. Vetäjä aloittaa: "Maanantai". Seuraava piirissä jatkaa: "Tiistai", siitä seuraava sanoo: "Keskiviikko" jne. Tehdään tätä muutamia kierroksia. Lopuksi voidaan vielä toistaa viikonpäivät yhteen ääneen.

PUHUVAN SANAKIRJAN MALLINNUS

Piirin vetäjä nostaa kuvakorteista kuvan, joka esittää viikonpäivää. Hän esittää, ettei tiedä, mitä kuva tarkoittaa esimerkiksi nostamalla hartioitaan ja kurtistamalla kulmiaan. Avustaja nousee seisomaan ja muuttuu puhuvaksi sanakirjaksi: hän siirtyy vetäjän taakse seisomaan ja tarjoaa kättään hänelle. Vetäjän koskettaessa kättä, puhuva sanakirja toistaa oikean ilmauksen kuten ”Keskiviikko” kuuluvalla ja selkeällä äänellä. Lisäksi hän sanoo: ”Minä autan.” Hän kiertää vuorotellen muutaman osallistujan taakse ja tekee kädellään auttavan tai antavan eleen.

SANASTON MALLINNUS

Viikonpäivät käydään yhdessä läpi vielä yhden kerran siten, että vetäjä näyttää viikonpäivää esittävää kuvaa ja viittaa avustajaa toistamaan viikonpäivän nimen. Tämän jälkeen kaikki toistavat päivän yhteen ääneen.

Seuraavaksi mallinnetaan, mitä kunakin viikonpäivänä tapahtuu. Vetäjä nostaa esille ensimmäisen kuvakortin ja sanoo esimerkiksi: ”jumppa”. Sitten hän viittaa osallistujia toistamaan. Avustaja toistaa osallistujien mukana. Kaikki kortit ”jumppa”, ”retki”, ”lelu”, ”juhla” ja ”satu” otetaan vuoron perään esille ja käydään yhdessä läpi muutamaan kertaan.

Seuraavaksi vetäjä ottaa esille yhden viikonpäivän tapahtumaa esittävän kuvakortin ja lausuu ”retki”. Tämän jälkeen hän ottaa retkeä esittävän kuvakortin rinnalle viikonpäivää kuvaavan kortin ja lausuu ”Keskiviikko on retkipäivä”. Fraasi toistetaan yhdessä yhteen ääneen. Näin edetään jokaisen tapahtuman ja viikonpäivän kohdalla. Lauantai ja sunnuntai voidaan mallintaa vapaapäiväksi kuvakortilla, jossa esimerkiksi päiväkotiin tai kouluun kulkevien lasten yli on vedetty kieltomerkki tai joka esittää lapsen olevan kotona.

Nyt vetäjä ottaa sattumanvaraisesti päivää ja tapahtumaa esittävät kuvat esille ja pyytää jotakin osallistujista toistamaan fraasin kuten ”Torstai on juhlapäivä”. Näin edetään jokaisen osallistujan kohdalla ainakin yhden kierroksen verran.

LOPETUS

Jaetaan tuokion sanastomoniste opituista sanoista ja rakenteista.

KEHUT, KIITOKSET JA HYVÄSTELYT

LISÄELEMENTTINÄ:

Mikäli osallistujilla on suomen kielen taitoja jo jonkun verran tai tuokiota halutaan seuraavalla kerralla jatkaa samojen aiheiden äärellä, on tuokiota mahdollista täydentää dialogilla *"Mitä otamme mukaan päiväkotiin?" – "Otamme mukaan repun ja vesipullon"*.

DIALOGIN MALLINNUS

Vetäjä pyytää avustajaa toistamaan fraasin kuten *"Keskiviikko on satupäivä"*. Seuraavaksi vetäjä kysyy avustajalta *"Mitä otamme mukaan päiväkotiin?"* Vetäjä mallintaa kysymyksen ottamalla esille kysymysmerkkiä esittävän kuvan, päiväkotia esittävän kuvan sekä ottaa mukaan -verbiä esittävän kuvan. Avustaja vastaa *"Keskiviikkona otamme mukaan kirjan"*.

Vetäjä ja avustaja mallintavat tällä tavalla kaikki viikonpäivät ja niihin liittyvät tapahtumat. Esimerkiksi *"Torstai on juhlapäivä"*, *"Mitä otamme mukaan päiväkotiin?"*, *"Torstaina otamme mukaan juhlaatteet ja lahjan"*. Jokaisen fraasin jälkeen vetäjä pyytää osallistujia toistamaan fraasin yhteen ääneen.

HARJOITTELU

Seuraavaksi jokainen osallistuja saa omalla vuorollaan harjoitella rakennetta *"Perjantai on lelu päivä / Mitä otamme mukaan päiväkotiin? / Perjantaina otamme mukaan lelu"*.

Vetäjä asettaa pöydälle viikonpäiviä ja substantiiveja esittävät kortit. Hän viittaa avustajaa valitsemaan itselleen viikonpäivän ja päivää kuvaavan tapahtuman. Avustaja valitsee tarjottimelta esimerkiksi tiistaita esittävän kuvakortin ja retkeä esittävän kuvakortin. Hän näyttää kortteja kaikille osallistujille ja lausuu ääneen rakenteen *"Tiistai on retkipäivä"*.

Nyt vetäjä kysyy avustajalta *"Mitä otamme mukaan päiväkotiin?"*, johon avustaja vastaa *"Tiistaina otamme mukaan eväät ja repun"*. Seuraavaksi avustaja pyytää seuraavaa osallistujaa käsieleellä valitsemaan itselleen viikonpäivää kuvaavan kortin ja tapahtumaa kuvaavan kortin. Osallistuja lausuu rakenteen, kuten *"Maanantai on jumppapäivä"*. Tähän avustaja vastaa kysymällä *"Mitä otamme mukaan päiväkotiin?"*, johon osallistuja vastaa *"Maanantaina otamme mukaan shortsit ja vesipullon"*. Näin edetään jokaisen osallistujan kohdalle ainakin yhden kierroksen verran. Sanakirja on apuna.

Mikäli osallistuja valitsee lauantaita tai sunnuntaita esittävän kortin itselleen, dialogi voidaan mallintaa Lapsi leikkii päiväkodissa -tuokion mukaisesti siten, että osallistujille opetetaan vastausfraasi kysymykseen *"Mitä otetaan mukaan päiväkotiin?"* → *"Lauantai on vapaapäivä. Lapsi on kotona"*.

OTAN SYLIIN -TUOKIO LOHDUTTAMISTA KÄSITTELEVÄN SUOMEN KIELEN HARJOITTELEMISEEN TOISTO-MENETELMÄÄ HYÖDYNTÄEN

OPISKELTAVA SANASTO JA RAKENTEET:	
RAKENNE	<ul style="list-style-type: none"> Substantiivi <i>"lapsi"</i> Lapsen tunnetilaa kuvaavat verbit hän - muodossa: <i>"kiukuttelee"</i>, <i>"itkee"</i>, <i>"pelkää"</i>, <i>"puree"</i>, <i>"on levoton"</i>. Lisäksi opitaan kysymään: <i>Mitä teet?</i> ja vastamaan lapsen tunnetilaan minä - muodossa sanoin: <i>"Otan syliin"</i>, <i>"Silitän"</i>, <i>"Olen lähellä"</i>, <i>"Laulan"</i> ja <i>"Annan halin"</i>.
TARVITSET	<ul style="list-style-type: none"> Lasta esittävän kuvan: lapsikeskeinen kuva (lapsi korostettu kuvassa aikuisiin nähden) ja yksittäistä lasta esittävä kuva Kuvia verbeistä Rekvisiitta, esim. nalle tai nukke ja tarjotin kuvakorteille

TERVEHDYKSET JA ESITTÄYTYMINEN

Asetutaan piiriin istumaan. Esittäydy sanomalla nimesi: *"Hei, minä olen Hanan."* Käännä avustajan puoleen ja kysy: *"Kuka sinä olet?"* Avustaja vastaa: *"Minä olen Jenni."* Avustaja kääntyy edelleen vasemmalla puolellaan olevan osallistujan puoleen ja kysyy: *"Kuka sinä olet?"* Näin jatketaan, kunnes kaikki ovat esittäytyneet.

TAVOITTEET

Tänään opitaan kertomaan, miltä lapsesta tuntuu ja mitä minä teen: *"Lapsi itkee"*, *"Mitä minä teen?"*, *"Otan syliin"*.

SANASTON MALLINNUS

Vetäjä näyttää kuvan lapsesta ja sanoo kuvan esittämän sanan. Hän voi tarvittaessa käyttää ensimmäiseksi lapsikeskeistä kuvaa, jossa lapsi on aikuisten ympäröimänä. Vetäjä lausuu sanan *"lapsi"* ja ottaa rinnalle pelkkää lasta esittelevän kuvan ja lausuu sanan *"lapsi"*. Ensin vetäjä pyytää käsieleellä avustajaa toistamaan sanan ja sitten koko ryhmää. Yksittäistä lasta esittävä kuva jää tuokion koko ajaksi käyttöön.

Seuraavaksi mallinnetaan lapsen tunteiden ilmaisua koskevat verbit. Lasta esittävä kuva on koko mallinnuksen ajan tekemistä esittävien kuvien rinnalla. Sen voi kiinnittää esimerkiksi seinään sinitarralla. Vetäjä nostaa ensimmäisen tunneilmaisua esittävän kuvakortin, asettaa sen lasta esittävän kortin rinnalle ja sanoo esimerkiksi: *"Lapsi kiukuttelee"*. Sitten hän viittaa opiskelijoita toistamaan. Avustaja toistaa opiskelijoiden mukana. Kaikki tunteiden ilmaisua esittävät kortit otetaan vuoron perään lasta esittävän kortin rinnalle ja käydään yhdessä läpi muutamaan kertaan.

PUHUVAN SANAKIRJAN MALLINNUS

Piiriin vetäjä nostaa kuvakorteista kuvan, joka esittää tekemistä ja asettaa sen lasta esittävän kortin viereen. Hän esittää, ettei tiedä, mitä tekemistä esittävä kuva tarkoittaa esimerkiksi nostamalla hartioitaan ja kurtistamalla kulmiaan. Avustaja nousee seisomaan ja muuttuu puhuvaksi sanakirjaksi: hän siirtyy vetäjän taakse seisomaan ja tarjoaa kättään hänelle. Vetäjän koskettaessa kättä, puhuva sanakirja toistaa oikean ilmauksen kuten *"Lapsi itkee"* kuuluvalla ja selkeällä äänellä. Lisäksi hän

sanoo: *"Minä autan."* Hän kiertää vuorotellen muutaman oppilaan taakse ja tekee kädellään auttavan tai antavan eleen.

DIALOGIN MALLINNUKSE

Vetäjä antaa avustajalle lasta esittävän kortin ja pyytää häntä valitsemaan lapsen tunnetilaa kuvaavan kortin. Avustaja lausuu ääneen esimerkiksi *"Lapsi puree"*. Nyt vetäjä kysyy avustajalta *"Mitä teet?"*. Vetäjä voi havainnollistaa kysymystä ottamalla esille kysymistä kuvaavan kuvakortin samaan aikaan, kun lausuu sanan *"mitä"*. Avustaja ottaa nallen syliinsä ja sanoo *"Otan syliin"*. Vetäjä viittaa osallistujia toistamaan rakenteen *"Otan syliin"*.

Vetäjä antaa avustajalle taas lasta esittävän kortin ja pyytää häntä valitsemaan lapsen tunnetilaa kuvaavan verbin. Avustaja lausuu ääneen *"Lapsi itkee"*. Vetäjä kysyy avustajalta *"Mitä teet?", johon avustaja vastaa "Annan halin"*. Samalla hän halaa nallea. Vetäjä viittaa kaikkia toistamaan rakenteen.

"Lapsi kiukuttelee", "Mitä teet?", "Olen lähellä". Avustaja asettaa nallen aluksi hieman kauemmas itsestään ja tämän jälkeen avustaja asettuu nallen viereen ja lausuu *"Olen lähellä"*. Kaikki toistavat rakenteen.

"Lapsi on levoton", "Mitä teet?", "Silittän". Avustaja silittää nallea ja sanoo *"Silittän"*. Kaikki toistavat rakenteen.

"Lapsi pelkää", "Mitä teet?", "Laulan". Avustaja laulaa nallelle ja sanoo *"Laulan"*. Kaikki toistavat rakenteen.

HARJOITTELU

Vetäjän johdolla harjoitellaan vielä kerran aikuisen reagoitua kuvaavat verbit. Vetäjä näyttää lasta kuvaava korttia ja ottaa rinnalle kiukuttelua kuvaavan kortin ja lausuu *"Lapsi kiukuttelee"* ja viittaa kaikkia toistamaan. Avustaja kysyy vetäjältä *"Mitä teet?"*. Vetäjä esittelee nyt kaikki reagoituvaihtoehdot, jotka osallistujat toistavat.

Hän ottaa nallen syliin ja lausuu *"Otan syliin"* ja viittaa osallistujia toistamaan. Hän silittää nallea ja lausuu *"Silittän"* ja viittaa osallistujia toistamaan. Hän antaa nallelle halauksen ja lausuu *"Annan halin"* ja viittaa osallistujia toistamaan. Hän laulaa nallelle ja lausuu *"Laulan"* ja viittaa osallistujia toistamaan. Hän asettaa nallen hieman kauemmas itsestään ja siirtyy sitten nallen viereen ja lausuu *"Olen lähellä"*. Osallistujat toistavat.

Nyt jokainen osallistuja saa omalla vuorollaan harjoitella rakennetta *"Lapsi itkee / Mitä teet? / Annan halin"*. Vetäjä ohjeistaa avustajalle nallen. Hän näyttää avustajalle lasta esittävää korttia ja jotakin lapsen tunnetilaa esittävää korttia ja lausuu *"Lapsi pelkää"* ja kysyy *"Mitä teet?"*. Avustaja vastaa *"Silittän"* ja silittää samalla nallea.

Nyt avustaja ohjeistaa nallen ensimmäiselle osallistujalle. Avustaja valitsee tarjottimelta lasta ja lapsen tunnetilaa esittävät kortit ja lausuu ensimmäiselle osallistujalle esimerkiksi *"Lapsi on levoton"* ja kysyy tältä *"Mitä teet?"*. Ensimmäinen osallistuja vastaa esimerkiksi *"Otan syliin"* ja pitää samalla nallea sylissään.

Seuraavaksi ensimmäinen osallistuja ohjeistaa nallen seuraavalle osallistujalle ja valitsee lasta ja lapsen tunnetilaa kuvaavat kortit ja lausuu esimerkiksi *"Lapsi puree. Mitä teet?", johon seuraava osallistuja vastaa esimerkiksi asettamalla nallen viereensä ja sanomalla "Olen lähellä"*. Näin edetään jokaisen osallistujan kohdalla ainakin yhden kierroksen verran.

LOPETUS

Jaetaan monisteet opituista sanoista ja rakenteista.

KEHUT, KIITOKSET JA HYVÄSTELYT

KUINKA VOIT- TUOKIO OMAA JAKSAMISTA JA TUNNETILOJA KÄSITTELEVÄN SUOMEN KIELEN HARJOITTELEMISEEN TOISTO-MENETELMÄÄ HYÖDYNTÄEN

OPISKELTAVA SANASTO JA RAKENTEET:

<p>RAKENNE</p> <p>Tuokion rakenteen pohjana käytetty <i>013 Minä olen iloinen</i> -tuokion sisältöä.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tunnetilaa kuvaavat adjektiivit <i>surullinen, väsynyt, stressaantunut, ahdistunut, kyllästynyt, vihainen, uupunut, onnellinen, rakastunut, tyytyväinen</i>, jotka opitaan ilmaisemaan muodossa <i>"Olen stressaantunut"</i>. Lisäksi opitaan kysymään: <i>Kuinka voit?</i> ja <i>Voinko auttaa?</i> Sekä vastaamaan kysymykseen <i>voinko auttaa:</i> <i>Kyllä kiitos.</i> <i>Ei kiitos.</i>
<p>TARVITSET</p>	<ul style="list-style-type: none"> Kuva, jossa kysytään <i>kuinka voit?</i> Kuva, jossa kysytään <i>voinko auttaa?</i> Vihreän ja punaisen kortin ilmaisemaan vastauksia <i>"Kyllä"</i> ja <i>"Ei"</i>. Kuvia tunnetiloista

TERVEHDYKSET JA ESITTÄYTYMINEN

Asetutaan piiriin istumaan. Esittäydy sanomalla nimesi: *"Hei, minä olen Hanan."* Käänny avustajan puoleen ja kysy: *"Kuka sinä olet?"* Avustaja vastaa: *"Minä olen Jenni."* Avustaja kääntyy edelleen vastemmalla puolellaan olevan osallistujan puoleen ja kysyy: *"Kuka sinä olet?"* Näin jatketaan, kunnes kaikki ovat esittäytyneet.

TAVOITTEET

Tänään opitaan kysymään, kuinka voit ja vastaamaan kysymykseen, miltä minusta tuntuu: *"Kuinka voit?"*, *"Olen vihainen"*. Lisäksi opitaan kysymään: *Voinko auttaa?* ja vastaamaan *"Kyllä"* tai *"Ei"*.

SANASTON MALLINNUS

Vetäjä nostaa vuorotellen esille tunnetiloja kuvaavat kortit (esim. surullinen, vihainen, ahdistunut jne.) ja lausuu niiden esittämän sanan. Hän viittaa avustajaa toistamaan sanan, jotta osallistujat sisäistävät toistoon viittaavan eleen ja kehotuksen. Seuraavaksi sanat käydään läpi siten, että vetäjä nostaa esille kutakin tunnetilaa esittävän kuvakortin ja viittaa kaikkia osallistujia toistamaan adjektiivin.

PUHUVAN SANAKIRJAN MALLINNUS

Piirin vetäjä nostaa kuvakorteista kuvan, joka esittää jotakin tunnetilaa. Hän esittää, ettei tiedä, mitä kuva tarkoittaa esimerkiksi nostamalla hartioitaan ja kurtistamalla kulmiaan. Avustaja nousee seisomaan ja muuttuu puhuvaksi sanakirjaksi: hän siirtyy vetäjän taakse seisomaan ja tarjoaa kättään hänelle. Vetäjän koskettaessa kättä, puhuva sanakirja toistaa oikean ilmauksen kuten *"stressaantunut"* kuuluvalla ja selkeällä äänellä. Lisäksi hän sanoo: *"Minä autan."* Hän kiertää vuorotellen muutaman oppilaan taakse ja tekee kädellään auttavan tai antavan eleen.

DIALOGIN MALLINNUS

ENSIMMÄINEN KIERROS:

Vetäjä kysyy aluksi avustajalta: *Kuinka voit?* ja näyttää kysymystä vastaavaa kuvakorttia. Vetäjä voi tehostaa kysymyksen sanomaa laittamalla kevyesti kätensä avustajan olkapäälle. Avustaja vastaa kysymykseen esimerkiksi *"Olen stressaantunut"* osoittamalla kädellä itseään ja näyttämällä samalla kuvakorttia, joka esittää stressaantuneita kasvoja. Näin vetäjä ja avustaja käyvät rakenteen läpi vuorotellen kaikkien tunnetilojen osalta.

TOINEN KIERROS:

Toistetaan vielä kerran rakenne *"Kuinka voit? / Olen väsynyt"*. Vetäjä ohjentaa avustajalle yhden tunnetilaa esittävän kuvakortin ja kysyy tältä näyttämällä kysymistä esittävää kuvakorttia *"Kuinka voit?"*. Avustaja vastaa esimerkiksi *"Olen vihainen"*. Vetäjä viittaa kaikkia osallistujia toistamaan vastauksen *"Minä olen vihainen"*.

Nyt vetäjä antaa kysymistä esittävän kuvakortin avustajalle ja ohjentaa ensimmäiselle ringissä istuvalle osallistujalle jotakin tunnetilaa kuvaavan kortin. Avustaja kysyy ensimmäiseltä osallistujalta selkeällä äänellä: *"Kuinka voit?"*, johon osallistuja vastaa hänelle ohjennetun kortin mukaisesti esimerkiksi *"Olen ahdistunut"*. Vetäjä viittaa kaikkia toistamaan rakenteen.

Nyt vetäjä ohjentaa kysymistä esittävän kortin ensimmäiselle osallistujalle ja tunnetilaa kuvaavan kortin seuraavalle osallistujalle. Käsieleellä kehottamalla hän pyytää ensimmäistä osallistujaa kysymään kysymyksen *"Kuinka voit?"*. Nyt vetäjä rohkaisee seuraavaa osallistujaa lausumaan kuvakorttia vastaavan tunnetilan, esimerkiksi *"Minä olen onnellinen"*. Rakennetta toistetaan näin jokaisen osallistujan kohdalla vähintään kerran.

VOINKO AUTTAA? -RAKENTEEN MALLINTAMINEN

Vetäjä ohjentaa avustajalle tunnetilaa esittävän kortin ja kehottaa häntä käsieleellä lausumaan tunnetilaa esittävän kortin kuten *"Olen uupunut"*. Vetäjä kysyy avustajalta näyttäen kysymystä esittävää kuvakorttia *"Voinko auttaa?"*, johon avustaja vastaa näyttämällä vihreää korttia ja vastaamalla *"Kyllä"*. Nyt avustaja kysyy vetäjältä, kuinka tämä voi. Vetäjä näyttää tunnetilaa vastaavaa kuvakorttia ja vastaa esimerkiksi *"Olen väsynyt"*. Avustaja kysyy vetäjältä *"Voinko auttaa?"*, johon vetäjä vastaa näyttämällä punaista korttia ja sanomalla *"Ei"*. Vetäjä voi kehottaa kaikkia osallistujia toistamaan kysymykset ja vastaukset avustajan jälkeen *"Olen uupunut"*, *"Voinko auttaa?"*, *"Kyllä"*, *"Ei"*.

Voinko auttaa -rakennetta voidaan harjoitella samalla tavalla jokaisen osallistujan kohdalla kuten edellä on mallinnettu. Vetäjä ohjentaa tunnetilaa, kysymistä ja vastaamista *"Kyllä"* ja *"Ei"* esittävät kuvakortit vuoron perään kullekin osallistujalle.

LOPETUS

Jaetaan monisteet opituista sanoista ja rakenteista.

KEHUT, KIITOKSET JA HYVÄSTELYT

LIITE 2. Toisto-tuokioiden sanastomonisteet

LAPSI LEIKKII PÄIVÄKODISSA - LIITE A

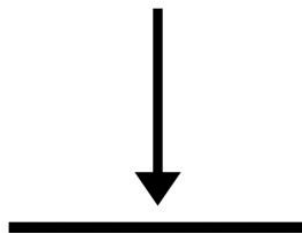
SANASTOMONISTE

Lapsi	on leikkii syö juo nukkuu pukee piirtää laulaa keinuu askartelea muovailee pelaa rakentaa juoksee tanssii	kotona päiväkodissa ulkona
-------	---	----------------------------------

Missä lapsi on?

Lapsi

on

päiväkodissa.

Mitä lapsi tekee?

Lapsi

tanssii.

Lapsi

leikkii

kotona.

Lapsi

askartelee

päiväkodissa.

Lapsi

keinu

ulkona.

Lapsi

syö

kotona.

Lapsi

nukkuu

päiväkodissa.

Lapsi

juoksee

ulkona.

Lapsi

pukee

kotona.

Lähteet:

Papunetin kuvapankki, papunet.net, Tuija Helkiö / Toisto: kuva *koti*
 Papunetin kuvapankki, papunet.net, Sergio Palao / ARASAAC: kuvat *päiväkoti, nukkua, olla*
 Papunetin kuvapankki, papunet.net, Sclera: kuvat *lapsi, keinua, ulkona, tanssia*
 Papunetin kuvapankki, papunet.net, Elina Vanninen: kuvat *leikkiä, askarrella, juosta, pukea*
 Papunetin kuvapankki, papunet.net, Aleksei Zamiatin / Toisto: kuva *syödä*

TIISTAI ON RETKIPÄIVÄ - LIITE A

SANASTOMONISTE

MAANANTAI	TIISTAI	KESKIVIIKKO	TORSTAI	PERJANTAI	LAUANTAI	SUNNUNTAI
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
30	31					

MA	TI	KE	TO	PE	LA	SU

Maanantai

on

jumppapäivä.

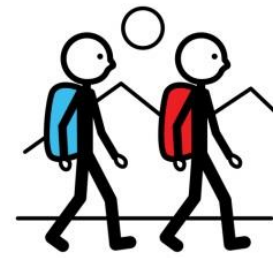
SUOMEN KIELI SANOO
TERVETULOA

OSALLISUUTTA
KIELTÄ
OPPIMASSA

1

MA	TI	KE	TO	PE	LA	SU

Tiistai

on

retkipäivä.

MA	TI	KE	TO	PE	LA	SU

Keskiviikko

on

satupäivä.

MA	TI	KE	TO	PE	LA	SU

Torstai

on

juhlapäivä.

MA	TI	KE	TO	PE	LA	SU

Perjantai

on

lelupäivä.

MA	TI	KE	TO	PE	LA	SU

Luantai

on

vapaapäivä.

MA	TI	KE	TO	PE	LA	SU

Sunnuntai

on

vapaapäivä.

Mitä otamme mukaan?

Maanantai on jumppapäivä.
Maanantaina otamme mukaan shortsit, t-paidan ja vesipullon.

T-paita

shortsit

vesipullo

Tiistai on retkipäivä.
Tiistaina otamme mukaan repun ja eväät.

Reppu

Eväät

Keskiviikko on satupäivä.
Keskiviikkona otamme mukaan kirjan.

kirja

**Torstai on juhlapäivä.
Torstaina otamme mukaan juhlavaatteet ja lahjan.**

Juhlavaatteet

Lahja

**Perjantai on lelopäivä.
Perjantaina otamme mukaan leluun.**

Lelu

Lauantai on vapaapäivä. Lauantaina lapsi on kotona.

Sunnuntai on vapaapäivä. Sunnuntaina lapsi on kotona.

Lähteet:

Papunetin kuvapankki, papunet.net, Tuija Helkiö / Toisto: kuva *kuukausi*
 Papunetin kuvapankki, papunet.net, Paxtoncraft Charitable Trust: kuva *eväät*
 Papunetin kuvapankki, papunet.net, Elina Vanninen: kuvat *maanantai, tiistai, keskiviikko, torstai, perjantai, lauantai, sunnuntai, lelut, t-paita, vapaapäivä*
 Papunetin kuvapankki, papunet.net, Sergio Palao / ARASAAC: kuvat *karnevaalit, lastenjuhlat, lahja, retkeillä, reppu, satukirja, lelut, shortsit*
 Papunetin kuvapankki, papunet.net, Sclera: kuvat *liikuntatunti, lukea yhdessä, ottaa mukaan kouluun, vesipullo*

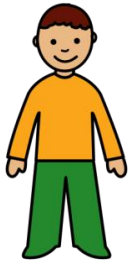
OTAN SYLIIN – LIITE A

Lapsi

itkee.

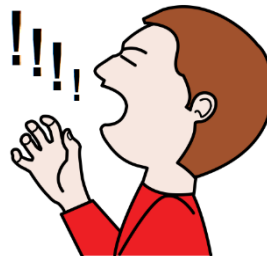
Lapsi

kiukuttelee.

Lapsi

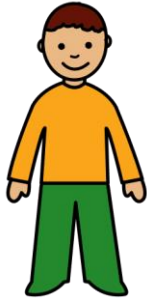
huutaa.

Lapsi

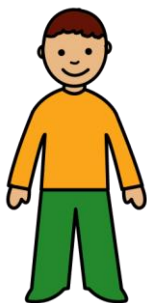
pelkää.

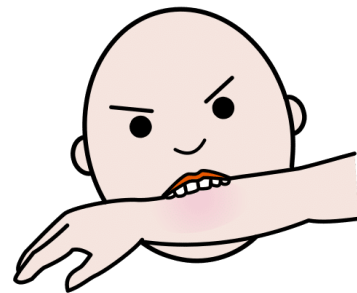
Lapsi

lyö.

Lapsi

puree.

Mitä teet?

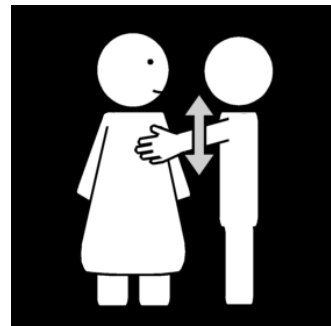
Otan syliin.

Olen lähellä.

Laulan.

Silitän.

Annan halin.

Lähteet:

Papunetin kuvapankki, papunet.net, Kuvako: kuva mitä teet

Papunetin kuvapankki, papunet.net, Sergio Palao / ARASAAC: kuvat lapsi, itkee, pelkää, lyödä, purra, huutaa

Papunetin kuvapankki, papunet.net, Elina Vanninen: kuvat kiukutella, ottaa syliin

Papunetin kuvapankki, papunet.net, Sclera: kuvat lähellä, laulaa, silittää selkää, halata

KUINKA VOIT? – LIITE A

Kuinka voit?

Olen:

surullinen

tyytyväinen

stressaantunut

väsynyt

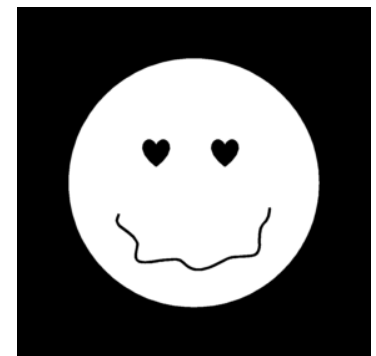
kyllästynyt

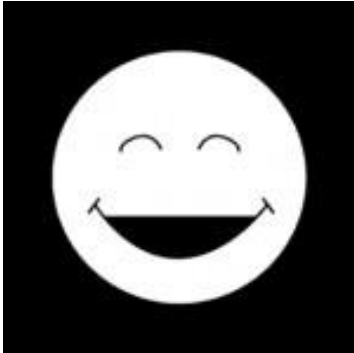
uupunut

vihainen

rakastunut

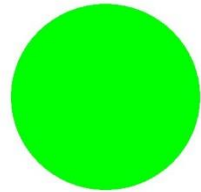

iloinen

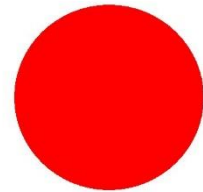
Voinko auttaa?

Kyllä

Ei.

Lähteet:

Papunetin kuvapankki, papunet.net, Sclera: kuvat kuinka voit, vihainen, uupunut, onnellinen, rakastunut

Papunetin kuvapankki, papunet.net, Sergio Palao / ARASAAC: kuvat surullinen, väsynyt, stressaantunut, kyllästynyt, tarjota apua

Papunetin kuvapankki, papunet.net, Toisto / Tuija Helkiö: kuva tyytyväinen

Papunetin kuvapankki, papunet.net, Elina Vanninen: kuvat punainen, vihreä